

DOLENJSKI KMET

STUDIJSKA KNJIŽNICA
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

Glasililo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak četrtek. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-2-24

Štev. 5 (359)

Leto VIII.

NOVO MESTO, 31. JANUARJA 1957

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Pošt. predal: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska: Časopisno-založniško podjetje »Slov. poročevalec« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Plevel

Več in cenejše

Zadnje tedne je čedalje več razpravljanja o živini, visokih cenah mesa in prodajnih cenah. Zlasti v našem izrazito živinorejskem področju so pogovori kmetov, gospodinj, udeležencev sestankov raznih organizacij in drugih državljanov o cenah mesa in ponudbi živine na tržiščih zelo pogosti, pa tudi zelo različni. O tem, da je meso predrago, razpravljajo posebno na terenskih sestankih v Novem mestu.

Splošno je znano, da so razlike med nakupnimi cenami za živino in prodajnimi cenami za meso prevelike. Medtem ko znaša ta približek na svetovnem trgu 100 do največ 120 odstotkov (primer: kg žive teže goveda 100 din, prodajna cena mesa 200 din do največ 220 dinarjev), je razlika pri nas neprimerljivo večja. Najboljše, izvozne živine v našem okraju le malo koljemo, kar je tudi prav, saj imamo še drugovrstno in tretjevrstno precej, da ne govorimo še posebej o izredno visokih cenah »krav-klobasarij«. Ki jih mesarji odklanjajo celo po 32 do 45 din za kilogram žive teže. Medtem ko se vrte cene živine od 108 do 115 dinarjev, ponujajo kmetje neptane vole, telice in srednje junce od 90 do 95 din za kg. Do 11. decembra 1956 so prodajale mesarije v Novem mestu goveje meso prve vrste po 240 din kilogram, v Golezovi mesariji pa drugovrstno kvaliteto govedine po 200 din, medtem ko so po tem dnevu znižali cene govejega mesa v štirih mesnarah na 230 din in v eni na 180 din. Svinjsko meso prodajajo že od 11. novembra 1956 dalje po 280 din za kg.

V začetku decembra smo se obrnili na »Mesarijo« v Novem mestu za pojasnila, zakaj se cene mesa navzlic padcu cen goveje živine niso znižale. Podjetje nam je odgovorilo, da se je cena res nekoliko znižala, da pa stanejo dobri volji še vedno 120 din in več za kilogram žive teže, k čemer je treba prišteti še 3 din marže kmetijske zadruge. Za ceno 116 do 118 din za kg se pa dobi, tako navaja »Mesarija«, le blago slabše vrste. Podjetje je se pojasnilo, da prodajajo kmetje na sejmih tako sivo živino, da zgubi govedo od prevzema do drugega dne jutraj, ko ga zakoljejo, povprečno 70 kg pri živili. Prav tako prodajajo kmetje prenašene prašiče. Zelodci 80 do 100 kilogramskih prašičev tehtajo od 8 do 20 kilogramov; zgodilo se je že, da je prašič kmetu poginil, ker mu je počil želodec zaradi prehitosti. Posebej pa nam je »Mesarija« obrazložila, da ima vedno večjo režijo, kar plačuje kmetijskim zadrugam na mesec tudi že do 400.000 dinarjev marže, medtem ko je tmeo podjetje prej, ko je živino kupovalo na terenu samo s svojimi nakupovalci, le do 30.000 dinarjev strokov na mesec.

Ce je gornja cena živine bila taka morda še prve dni decembra, tega ne moremo več trditi za januar, ko so cene znova znatno padle zaradi izredno visoke ponudbe in pritiska na sejmish. Cene mesa so pa ostale kljub temu take kot so bile 11. decembra. Čemu to? V »Mesariji« povedo, da morajo v nekaj letih od-

plačati več milijonov posojila, ki ga je svojčas dobilo podjetje za ureditev klavnice. Če bi bilo to posojilo dolgoročno, bi bila vsakoletna odplačila lahka znatno manjša, cena mesa pa nižja.

Je res samo to vzrok, da kupujemo v Novem mestu tako drago meso? Mislimo, da ne. Po podatkih OZZ se je režija v »Mesariji« od leta 1954/55 do leta 1956 povečala za 4 odstotke (od 18 na 22%), verjetno zaradi anuitet, ki jih mora vračati za najeto posojilo. Morda je del povečane režije skrit tudi v vprašanih notranjih organizacijah dela v podjetju, morda v storilnosti? Znamo je, da se v Novem mestu radi postavimo, da »jemo tako meso kot ga še na Dunaju nimajo!« Prav, da imamo na izbiro kvaliteto, toda če bi bila cena govedine (prvovrstne in drugovrstne) dostopnejša širšem krogu odjemalcev, bi prav gotovo prodali veliko več mesa kot ga zdaj pri sedanjih vsekakor previsokih cenah!

Tu pa se ob vprašanje trenutnih cen mesa postavlja drug, v bistvu še pomembnejši problem. Spomnimo se, kako hitro se je po ukinitvi obveznega odkupa živine začelo dvigati število govedi in prašičev. V nekaj letih smo dosegli prav v živinoreji zelo lepe uspehe. Seveda je bil takoj po vojni način obveznega odkupa nujen potreben; ko pa so se razmere izboljšale, smo dali s prostim trgov pridelovalcu vse vzpodbude, da je začel pridelovati in pridelati več in boljšega blaga. Ob sedanjem pritisku kmetov s ponudbami goveje živine pa bi se kaj lahko zgodilo, da bi ob prenašivosti trga vzpodbude za rejo živine začele padati. »Prezasičenost« trga bi bila seveda le umetna. Medtem ko cene živine na sejmih padajo, ostajajo cene mesa v mesnarah neizpremenjene. Mar ne bi znižanje cen in s tem večja potrošnja mesa bili edino pametna in potrebna rešitev za živinorej in za odjemalca? Mar ni ravno v tem pot k dvigu življenjske ravni?

Zdi se nam, da znižanje cen nekaterim mesarskim podjetjem ni ljubo. Nikakor ne moremo verjeti v realnost njihovih kalkulacij. Prenekatera postavka njihovih izdatkov bi morala šele dokazati upravičenost svojega obstoja. Kritika potrošnikov, da so cene mesa previsoke, je upravičeno ostra in nestrpna. V Novi Gorici prodajajo meso dolensko živino za 30 din pri kg cene kot v Novem mestu. V Trbovljah je te dni cena govejega mesa padla na 220 din (prvovrstno blago) in na 170 din (drugovrstna kvaliteta), v Brežicah celo na 200 in 160 dinarjev, v Sevnici na 210 in 170 din itd.

In pri nas? Odgovore naj prizadeji, potrošniki so svoje že povedali. Oglasili naj bi se pa tudi kmetje, po čem prodajajo živino mesarjem in kakšno blago jemljejo ti od njih. Odgovori in pojasnila, pa naj bodo kakršnakoli že, nas lahko samo približajo rešitvi oz. odgovoru na pomembno vprašanje: ali lahko damo na trg več mesa in po nižjih cenah? Mislimo, da bo odgovor pritrdilen. In samo tak bo tudi v skladu s načeli letošnjega družbenega plana. Tg.

Preveč obolenj in nesreč

Kje so vzroki številnih pojavov bolezni in nesreč pri delu v novomeškem okraju — Število izgubljenih dni zaradi bolezni in nesreč je iz leta v leto večje — Seminar: pomoč komisijam za higiensko-tehnično zaščito v podjetjih

Komisija za higiensko - tehnično zaščito pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu je lani večkrat obravnavala probleme higiensko - tehnične zaščite ljudi v proizvodnji ter na podlagi poročil, ki jih je dobila od komisij v gospodarskih organizacijah in tudi sama ugotovila, zaključila, da nekatere komisije za higiensko - tehnično zaščito v gospodarskih organizacijah delajo dobro.

Miha Počrvina, direktor okrajnega zavoda za socialno zavarovanje

Za odstranitev tovrstnih napak so bila v letu 1956 dana tudi precejšnja finančna sredstva, seveda le v nekaterih podjetjih, medtem ko jih je še veliko, ki se za to vprašanje

sece. S tem je oškodovan delavec, ker se mu zmanjšajo prejemki — hranarina, v podjetju pa trpi proizvodnja. Če bi upravni odbori take pojave obravnavali s človečanskimi, pa tudi iz finančnih vidikov, bi prav gotovo spoznali, da bolezn in poškodbe povzročajo veliko škodo delavcu, podjetju in skupnosti.

V drugih primerih vidimo, da bi se z malenkostnimi stroški izboljšali pogoji dela, dobri pogoji dela pa povsod dajejo dobre rezultate v proizvodnji. Niso redki primeri, ko se nesreče dogajajo na istem delovnem mestu, pri istem stroju, večkrat celo z isto poškodbo — največkrat prstov na roki —, vendar, odgovorni tovariši v gospodarskih organizacijah s pomočjo strokovnjakov ne skušajo analizirati vzrokov morebitnih napak pri stroju, ki povzročajo nesreče: pomanjkljive ali nezadostne zaščitne naprave, nepravilno ravnanje s strojem itd.

V kovinskih strojih je veliko nesreč pri delu z brusilnimi stroji, pri varjenju z avtomatiziranimi aparati, v kovačnicah pri oblikovanju žarečega železa itd., ko drobne železne poškodbe delavcu škodo. V splošnem Pravilniku o HTZ in specialnem pravilniku za obdelavo kovin je določeno, na katerih delovnih mestih morajo delavci imeti osebne zaščite

ne predmete: usnjene predpasnike, usnjene rokavice, zaščitna očala itd. Najbolj nerazumljivo je, da nekatere zaščitne predmete v kovinskih delavnicah imajo, vendar jih pri delu ne uporabljajo. Odgovor obratovodaj je navadno tak: »Saj sem mu rekel, da mora uporabljati zaščitne predmete, pa jih noče«.

Nekatera podjetja so ta vprašanja prav lepo in zadovoljivo rešila. V tekstilni tovarni v Novem mestu je komisija za HTZ n. pr. pregledala vsa delovna mesta, določila zaščitne predmete in nato sestavila delavskemu svetu v obravnavo in potrditev. Delavski svet je pravila HTZ pregledal in potrdil; s tem so postala za podjetje zakon. Pravila vsebujejo tudi kazenske določbe, s katerimi se kaznujejo delavci, ki zaščitnih predmetov ne bi uporabljali. Taka pravila bi morale imeti vse gospodarske organizacije, ki se ukvarjajo s proizvodnjo.

Podatki o nesrečah in boleznih oziroma izpadu iz dela nam kažejo, da je število izgubljenih dni zaradi bolezni in nesreč v primerjavi z letom 1955 močno naraslo. Samo v prvem polletju 1956 za približno 10.000 delovnih dni! Točnih podatkov iz leta 1956 še nimamo, ker zaključujemo poslovno leto 1956 šele 15. februarja, vendar nam že prvo polletje 1956 kaže, da nismo veliko storili za izboljšanje delovnih pogojev.

Da bi pomagali komisijam za higiensko - tehnično zaščito v podjetjih (na območju na-

Medtem ko se pri nas zavijamo v debele plašče in najraje opazujemo zimske lepote iz za toplega zapečka, našim tovarišem vojakom in oficirjem v odredu JLA v Egiptu ni hladno. Od prvega dneva, ko so prišli v Egipt in na tla Sinajske pešene pušave, so domačini vzljubili naše vojake in oficirje. Le pogledje, kako pristrčno so se naša zapletli v pogovor z dvema felahoma, egiptovskima kmetoma, na Sinaju.

šega okraja jih je 46), smo organizirali enodnevne seminarje, na katere smo povabili tudi predsednike UO ali DS. Ti seminarji bodo za občino Trebnje, Mokronog in Mirno na Mirni 6. II. od 8. do 18. ure, za občino Sentej in Kostanjevico — Podbočje v Sentej 13. II. od 8. do 18. ure, za občino Črnomelj, Metlika in Semič v Črnomlju 20. II. od 8. do 18. ure, za občine

Straža, Dol. Toplice in Žužemberk v Straži 5. III. od 8. do 18. ure, za občino Novo mesto pa 27. II. od 15. do 19. ure in 28. II. od 15. do 21. ure. Ker imajo seminarji namen pomagati gospodarskim organizacijam in komisijam pri reševanju tozadevnih problemov, pozivamo vse odgovorne voditelje podjetij, da zagotovijo udeležbo na seminarjih. Miha Počrvina

ZMAGA »KREMENA«

Rudniki nekovinskih rudnin KREMEN so izpolnili in presegli plan za 1956

Za 44.200 ton peska in drugih rudnin se je lani zavezal delovni kolektiv novomeškega podjetja »Kremen«. To je nad 3.000 vagonov proizvodnje po količini. Vso to količino je bilo treba nakopati, očistiti, prepeljati na postajo in odpremiti v razne kraje v Jugoslaviji in v štiri tuje države. Družbeni načrt je bil res velik, toda pri »Kremenu« so ga navzlic temu zmogli in še celo presegli: po količini za

2 odstotka, po vrednosti za 4 odstotka. Odpremili so 45.000 ton peska, bitumena in marmorja! V prvi polovici leta pri »Kremenu« res niso bili zadovoljni z izpolnitvijo svoje proizvodnje. Odpremili so komaj 15.000 ton. Vzrokovi je bilo več, med glavnimi pa slabo vreme, zima in podobne ovire. Zato je bilo treba napeti vse sile, da so lahko odpremili dvakrat več kot v prvi polovici leta.

proizvodnja zelo povečala. Rezultati so dosegli v oktobru, ko so odpremili 6.300 ton!

Marmor odlične kakovosti Lani je podjetje odprlo, nov peskokop livarskega peska v Srebrnicah, kjer so večje zaloge te rudnine. Pričeli pa so izkoriščati tudi ležišča kremenčevega kamna pri Mirni. To je kvarcni, kamen, ki vzdržli do 1.800 stopinj vročine. Potrebujemo ga za izdelavo visoko vzdržljive šamotne opeke za oblaganje toplinic železa. Glavna odjemalca sta železovarna Jesenice in Štore za svoji šamotarni. To surovino smo prej uvažali. Strokovnjaki so več let iskali po vsej državi tako rudnino, pa je niso mogli odkriti. Podobno nahajališče je še v Makedoniji, samo da je kamen slabše kakovosti kot pa pri Mirni.

»Kremen« je lani prevzel tudi podjetje »Marmor« v Gradcu in odkrivanje nahajališč marmorja pri Adlešičih. Marmor v obeh krajih je odlične kakovosti in krakmuje z najboljšimi marmorji v Evropi. Lahko bi ga prodali, kolikor bi ga imeli. Izkoriščanje pa je šele v razvoju. Podjetje »Kremen« bo skušalo zlasti povečati izkoriščanje pri Adlešičih, kjer so zaloge izredno velike, izkoriščanje je lažje, marmor pa je prvovrsten in izredno lep. Podjetje bo letos postavilo v bližini barake za delavce. Glavna ovira, da se izkoriščanje (Nadaljevanje na 2. strani)

Tehnične in druge ovire med letom

Razumljivo je, da odjemalci zahtevajo čedalje bolj kakovostno blago. Pri proizvodnji kremenčevega peska je zato najbolj važno čiščenje peska od drugih primesi, zlasti zemlje. Zmogljivost njihovih pralnic je pa bila premajhna za povečan načrt. Prav ko so pripravili načrte za izboljšavo pralnic, so se pojavile težave v peskokopih in vse to v najlepših poletnih mesecih. Da ni produkcija zastala, so izkoristili tudi pesek, ki je imel velik odstotek primesi, včasih celo do 40 odstotkov.

Najprej so izboljšali pralnico v Novem mestu tako, da je ta dala oktobra že 4.125 ton peska (v januarju samo 1000 ton). Takoj na to so se lotili še pralnice v Mokrem polju. Pri tej so pred mehanizacijo obrata zaposlovali 70 ljudi pri mesečni zmogljivosti 700 ton. Po preureditvi pa se je zmogljivost povečala na 1.800 ton mesečno, v njej pa dela sedaj le 15 ljudi. Ostale delavce so lahko zaposlili na drugih delovnih mestih. Ko so odprli še nove peskokope, se je

Naš izvoz in uvoz v letu 1956

Naš izvoz se je v letu 1956 povečal nasproti letu 1955 za 25,3 odstotke in je po vrednosti znašal 96 milijard 439 milijonov din. Po količini je bil lanski

Transfuzijska postaja v Novem mestu že deluje

V soboto 26. januarja dopoldne je začela delati v spodnjih prostorih kirurško-ginekološkega oddelka splošne bolnišnice v Novem mestu nova transfuzijska postaja. Pod vodstvom dr. Uroša Tršana in medic. sestre Marice Lukičeve je dalo kri 10 uslužben in uslužbenec raznih oddelkov bolnišnice. Poizkusno oz. prvo dajanje krvi v novi transfuzijski postaji je dobro uspelo. Ureditev domače transfuzijske postaje je za nadaljnji razvoj zdravstvene službe na Dolenjskem in zlasti za potrebe splošne bolnišnice v Novem mestu velikega pomena, o čemer bomo v kratkem obširneje poročali.

Jutri bo plenum CK ZK Jugoslavije

Jutri se bo sestel plenum CK Zveze komunistov Jugoslavije. Sklepal bo o sklicanju VII. kongresa ZK Jugoslavije in razpravljal o vprašanjih, ki so v zvezi s pripravi na kongres.

... »Tiha in nema se vije krog mesta in ga objema kot ljubica zvesta. Zadnja luč sije še tam izmed vej, Krka se vije počasi naprej... Adijo, adijo! — Kakor meglice, kakor vodice, sredi te reke časi hitijo... Morda na veke, ljubica, adijo!« je zapisal Dragotin Kette, poet dolenske metropole in te naše prečudovite domače zemlje. Mar bi danes povedal kako drugače? Ne; en sam pogled na zasneženi Breg in v beli objem ovite bregove Krke bi mu spet navdahnili toplo, ljubčo pesem, polno občudovanja in mehkebe — tako, kakršna je dolenska zemlja... (Posnetek: Fototehnika, Novo mesto)

VREME

ZA ČAS OD 1. DO 10. FEBRUARJA

Padavine (pretežno sneg) pričakujemo v začetku druge polovice tega tedna in proti koncu prihodnjega tedna; vmes 2-4 dnevno razdobje suhega oz. jasnega vremena.

Temperatura bo padla in pričakujemo v toku enega tedna nastop hudega mraza. (Napoved: prireditelji V. M.)

Kako si uredim kmetijo

ING. RADO LINZNER:

Malo je kmetij, ki gospodarstvo in načrtno izkoriščajo svoja zemljišča in vnašajo v svoje gospodarstvo pridobitve sodobne kmetijske znanosti. Naša kmečka gospodarstva se razvijajo bolj po izkušnjah, ki so sicer čisto dragocena, kot pa po izdelanem programu, v okviru katerega kmetovalec s pravilno organizacijo in povezavo svojega gospodarstva s splošnim in združenim razvojem vasi vnaša zavestno tehnični in socialni napredek v svoje gospodarstvo.

V tem članku, in nadaljevanju, bom nanizal nekaj strokovnih navodil za naše kmetovalce, upoštevajoč, da se mora tudi naše kmečko gospodarstvo razvijati v smeri socialističnega razvoja vasi.

Naloga, ki si jih postavljamo pri urejanju posestva, so kratkotrajne in dolgotrajne. S prvimi dosežemo uspehe kmalu, ko smo začeli ukrepe izvajati. Te naloge tudi ne zahtevajo posebnih predprijav. Dolgotrajnejše pa zahtevajo razmišljanja in točnega načrtovanja in so vezane skoraj v vseh primerih na kolektivno delo.

Naravni pogoji odredijo temeljno smer proizvodnje

Pod naravnimi pogoji razumemo predvsem podnebje in talne razmere: količino svetlobe in toplote, ki je kmetiji na razpolago, množico padavin in njih razporeditev, vpliv vetrov, zgodnjih in poznih mrazov, slane itd.

Glavni podnebni pogoji se spreminjajo le tekom tisočletij. Z njimi se nekako odredja tudi način izkoriščanja zemljišč. Tako odpade od skupnih 982.594 hektarov kmetijskih površin v LRS po popisu iz leta 1951, na površine pod travno rušo 643.112 hektarov ali 66 odstotkov kmetijske površine. V novomeškem okraju je razmerje podobno.

Način razvrstitve posameznih kategorij zemljišč je posledica vremenskih razmer. V Sloveniji in v novomeškem okraju, ki ima dosti padavin (v LRS povprečje od leta 1925 do 1940 — 1.408 mm, Novo mesto nekaj nad 1.200 mm) in so-

Slovenec, sodnik v Clevelandu

Gouverner ameriške države Ohio Frank Lausche, ki je tudi slovenskega rodu, je imenoval za občinskega sodnika v Clevelandu Avgusta Prijatelja. Prijatelj je sin slovenskih naseljencev, star 43 let. Kot pravnik je bil že od sedaj v službi mesta Cleveland. Za njegovo imenovanje na položaj občinskega sodnika so se potegovali tamonjajši Slovenci.

Zdravstveni okoliš zdravstvenih postaj Trebnje in Mokronog

Ko so bile določene meje občinskih ljudskih odborov, je bilo potrebno določiti tudi meje zdravstvenih okolišev zdravstvenih domov in postaj. Zato je bila imenovana od sveta za zdravstvo OLO Novo mesto 7-članska komisija, ki je v sporazumu z občinskimi sveti za zdravstvo določila zdravstvene okoliše zdravstvenih domov in postaj v okviru občinskih mej. Področje občine Mirna, ki nima zdravstvene postaje, je komisija dodelila zdravstvenemu okolišu zdravstvenih postaj v Trebnjem in Mokronogu.

Zdravstveni postaji Trebnje pripadajo vasi ob cesti Mirna-Gabrovka in vasi jugozapadno od te ceste, ki težiijo k Trebnjem. Nadalje je meja komunikacijska črta jugozapadno od zaselka Sotla, južno preko Volčjih njiv, na Stan, Debenc, na mejo občin Mirna-Mokronog. Nadalje spada v zdravstveni okoliš Trebnje vsa trebanjska občina.

Zdravstveni postaji Mokronog pripada ves ostali del mirne občine severno in severovzhodno od zgoraj navedene komunikacijske črte ter Glinek in vsa mokronoška občina.

Milan Regvat, predsednik okrajnega sodišča v Novem mestu:

Pregled dela okrajnega sodišča

v Novem mestu od leta 1946 do konca leta 1955 in posebej v letu 1956

Naša sodišča so dobila svojo osnovo že med narodnoosvobodilno vojno. Načela, na katerih je zgrajeno naše sodstvo, so v zakonu o ureditvi ljudskih sodišč in v Ustavi iz leta 1946. Po omenjenem zakonu so glavne naloge sodišč pri izvajanju prenosilne: zaščita družbene ureditve FLRJ in ljudskih republik, zaščita pravic in z zakonom zaščitnih interesov pravnih in fizičnih oseb, zagotovitev, da vse osebe natančno izpolnjujejo zakone, vzgajanje državljanov v duhu vdanosti domovini, pravilnega izpolnjevanja zakonov, poštenega izvajanja njihovih pravic in izpolnjevanja dolžnosti. Po določbah Ustave so sodišča ločena od uprave, v sojenju neodvisna ter sodijo po zakonu. Sodnike volijo predstavniška telesa. Po pravilu sodijo sodišča v senatih, v katerih sodelujejo na prvi stopnji poleg poklicnih sodnikov tudi sodniki porotniki. Zamenjani imajo pravico obrambe pred sodiščem itd. To so ustavna načela, na katerih je zgrajeno sodstvo v današ-

lin in s pravilnejšim izkoriščanjem površin ter boljšo organizacijo.

Predel preidemo na urejanje kmetije, moramo pozna- ti površine, s katerimi gospodarstvo razpolaga.

Vsak kmetovalec mora imeti posestni list

Iz posestnega lista, ki ga kmetovalec dobi na katastrski upravi, ugotovi dejansko stanje površin, pripadajočih posestvu. Mnogi gospodarji pa imajo le stare posestne liste, nekateri celo iz prejšnjega stoletja, zato se dostikrat podatki iz katastra ne ujemajo s stanjem v naravi. Kjer je bil včasih vinograd, je danes gozd, kjer je bila njiva, je danes travnik ali pašnik itd. Teh sprememb je mnogo. Kmetovalec mora najprej u-

gotoviti, kakšno je dejansko stanje njegovih površin, potem pa se lahko loti izdelovanja načrta za gospodarjenje. Spremembe mora prijaviti katastrski upravi, ker je to važno za odmero dohodnine.

Prva naloga je torej, da na osnovi posestnega lista ugotovimo dejansko stanje površin. Nato preidemo k odrejanju razmerja med rastlinsko in živalsko proizvodnjo.

(Se nadaljuje)

»Pričakujte novih naročil!«

Mizarsko podjetje PODGORJE v Sentjernej je bilo ustanovljeno leta 1951. Lepi delavniški prostori in skladišča so zrasli iz nekdanjih zanemarljivih zrebčarskih hlevov. Podjetni mizarski mojster tov. Cvelbar iz Dobrave pri Sentjernej, sedanji

načelnik in najmlajši problem lesna sušilnica, ker manjka na trgu suhega lesa. V letu 1957 namerna podjetje preurediti mlin, ki stoji v neposredni bližini, v moderno električno sušilnico. Tako bo na razpolago vedno dovolj primerne suhe lesovine, iz

V preteklem letu je Podgorje napravilo komandantu Titove garde, generalu Savi Vukeliću iz Beograda najmodernejšo opremo za pisarno, sprejemnico in jedilnico. Priznanje je najbolje razvidno iz pisma, ki ga je prejel direktor Cvelbar, glasi se takole:

»Tovariš Cvelbar! Iskreno se zahvaljujem za to tovariško prijaznost tebi in vsemu kolektivu. Vse, kar ste mi naredili, je res čudilno. Priporočam vam, da vsakemu, ki vidi pohištvo, zelo ugaja model, posebno pa solidna izdelava. Pričakujte lahko novih naročil. Mnogo pozdravov tebi in vsem tovarišem v podjetju pod »zaščito petelinčka«.

Mlademu, prizadevnemu mizarskemu podjetju, ki se vsem cenjenim naročnikom priporoča še za nadaljnjo naklonenost, želimo v novem letu mnogo naročil in uspehov, predvsem pa, da bi mu oblast prikočila na pomoč z izdatno finančno podporo, s katero bi lahko nabavili moderne stroje, dvignili kvaliteto izdelkov na najvišjo stopnjo in tako ustregli vsem naročnikom.

direktor podjetja, je dal pobudo za ustanovitev. Sam je šel prvi na delo. Kidal je gnoj iz hleva, nato pa nadzoroval izdelavo, ki je hitro napredovala. Po treh mesecih je bila že svečana otvoritvena. Mizarsko podjetje si je naredilo značilno ime PODGORJE, za svoj znak in žig pa si je izbralo obličje s tradicionalnim sentjernejškim petelinom na ročaju.

PODGORJE, ki je danes ponos Sentjerneja in okolice, zaposluje 33 ljudi in izdeluje vsa v mizarsko stroko spadajoča dela: pohištvo, stavbni material in celo sode, za katere ima svojo posebno poslovalnico v Skočjanu. Poleg ročne delavnice, ki je kvaliteto dobro opremljena, ima podjetje žal zelo slab strojni park, ki bi ga bilo nujno treba modernizirati. Z velikimi težavami se je PODGORJE moralo boriti predvsem v začetku svojega obstoja, vendar je vedno izpolnilo svoj plan. Trenutno je

katere bo mogoče izdelovati razne kvalitete izdelke.

Ze do sedaj je »PODGORJE« izdelalo marsikaj lepega. Kdo se ni občudoval v Novem mestu krasne lesne opreme Dolenjskega muzeja, kopalniškega poslopja na Loki, farmacevtskega laboratorija KRKE in nove mlekarne. Vse to je delo sentjernejškega Podgorja.

Zmaga »KREMENA«

(Prenos s 1. strani)

marmornja ni povečalo, je pomankanje delavcev. Domačine težko dobi za delo v kamnolomu, zato bodo od drugod poslali delavce. Letos namerna pridobiti 300 ton marmorja. Prodaja ga v glavnem v Nemčijo, lahko bi ga prodali tudi v druge države, če bi ga imeli dovolj.

35 ton z lopato v osmih urah

Čeprav so norme pri »Kremenu« petkrat večje kot pri podobnem podjetju v Skoplju, 4 krat večje kot v Argentini, dvakrat večje kot v Ponconjih ter za eno tretjino večje kot v Domžalah, so jih delavci vse leto presegali. Tako so pralničarji v pralnicah premetali v osmih urah tudi do 35 ton peska na delavca, nakladalci vagonov pa celo do 70 ton na lopato! V Brusnicah imajo delovne skupine, ko so trije delavci v osmih urah nakopali in naložili po 98 vagonov peska. Ni bilo malo primerov, ko so delavci preokračevali norme za 200 odstotkov!

Nit manj poštrevnosti niso bili soferji, ki so vozili večkrat po cele noči in spali kar v kabinah tovornih avtomobilov.

Ves pesek so namreč prevozili z lastnimi kamioni, katerih ima podjetje sedaj 15. Da so načrt lahko dosegli in celo presegli, je prav gotovo velika zasluga požrtvovalnosti posameznih skupin delavcev.

Če bi investirali po projektu

Pred tremi leti je dobilo podjetje 50 milijonov investicij, ki naj bi jih vložilo za povečanje in izboljšanje proizvodnje. Projekt, ki so ga izdelali strokovnjaki, je slonel na podatkih teh strokovnjakov, da je pri Brusnicah okoli 700.000 ton zaloga peska. Potrebno bi bilo zgraditi industrijski tir ali železnico za odvoz peska ter zgraditi pralnico pri Krki. Za vse to bi bile potrebne nadaljne investicije. Izkušnja je pokazala, da je bil izračun zaloga pri Brusnicah napačen. Na tem nahajališču je bilo samo 30.000 ton peska. Če bi našli kredit in ga porabili za ureditve načrta na osnovi tega projekta, bi podjetje gotovo začelo v težave, ker ne bi moglo odplačevati investicij. Praksa kaže, da so najboljšje manjše pralnice, ki jih je lahko prestali na druge kraje, ker so pač

Novomeški živilski trg postaja bazar

28. januarja je bil živilski trg v Novem mestu pravcati bazar. Poleg živil je bilo videti ženske zapestnice, uhane in veržice, katerih vrednost si lahko že od daleč opazil. Tudi okvirje za fotografije in ogledala, okrašena s školjkami, so prodajali. Menim celo, da so bile te stvari dosti boljše izdelane kot marsikaj, kar našim oddiha želim ljudem v obmorskih mestih vsiljujejo kot spomine.

Prodajalec glinenih podstavkov je tokrat prinesel s prodajo svojih izdelkov na srečke. Za 50 din, kolikor stane srečka, si dobil glineno baletko ali polzačen akt. Ljudje so bili navdušeni. Celo stare ženske, ki so bogve kako daleč hodile do mesta, so kupovale srečke.

Cene živil pa so bile: jajca 20 din, jabolka 40 din kilogram, palica surovega masla 10 d.n., 3 glavice česna 10 din, merica radiča 30 din, merica kislega zelja in repe 20 din, škodolica smetane od 60 din dalje.

Cene mesa so še vedno neizpremenjene: govedina 230 al 180 din, teletina 250 din in svinina 280 din.

Pod ogrodim modernih trgov, ki že stoji, izgubila novomeški trg svoje podedelko lice. Uvesti bi treba le še pravilne mere, pa ne bo mogel nihče reči, da je novomeški trg še vedno, tak kot pred sto leti.

NA ŽIVINSKEM TRGU — NIČ POSEBNEGA

Na ponedeljski živilski sej- sem so pripeljali kmetje na sej- mišče ob Ločenski cesti v Novem mestu 433 šest do deset tednov starih plemenskih prašič- kov. Prodali so jih 339. Cena se je sukala od 3000 do 4500 din, prav lepi pa so šli tudi po 5 ti- sočakov.

Pozdrav Dolenjcem

Dolenjski fantje, ki služimo vojaški rok v Zagrebu, vas pozdravljamo.

Naj omenimo, da Dolenjski list vedno težko pričakujemo, ker nas seznanja z novicami in spremembami v domačem kraju. Najraje pa beremo o delu mladine in budno zasledujemo njen napredek.

Slavko Medić, Matija Bobnar in Anton Štimac V. P. 1768 Zagreb

Tudi letos bodo izpolnili načrt

Trdijo, da bodo tudi vse letošnje proizvodne naloge v celoti izpolnili. Pohvaliti jih je tudi treba, da so lani izpolnili tudi finančni načrt po vseh skladih. Podjetje sedaj v celoti zaposluje 320 delavcev, od tega v obeh kumolinskih marmorja 50 delavcev. Izkušnje, ki so si jih doslej pridobili in sredstva, s katerimi se razpolagajo, kot tudi vse kolektiv, je jamstvo, da letos ne bodo slabši kot lani.

Romančič

glavne obravnave, kar velja za zasebne in predlagalne delike. Pri civilno spornih zadevah je stvar drugačna. S sodbo na podlagi sporne obravnave je bilo rešenih ena tretjina primerov, ostalo pa s priznanimi in zamudnimi sodbami, s poravnavo, mirovanjem postopanja, umikom ali kako drugače. Seveda pa tudi pri drugem načinu reševanja ni bilo moči varčevati s časom, ker je bilo potrebno stranke včasih dalj časa pravečati o neumestnosti pravečanja.

Delo na sodišču ni bilo brez težav. Imeli smo razne objektivne težave in slabosti, ki pomanjkanje sposobnega administrativnega kadra, kljub temu pa so sodniki in uslužbenici vse te težave z uspehom obvladali, ker so delali tudi preko uradnih ur. V stiku z ljudstvom in kljub stalnim porastom števila predmetov, čisto zelo delikatnih iz političnega stališča, so se naši sodniki znašli pri vsakodnevnem delu in pravilno reševali stvari, čeprav so včasih sodili v sporih in odnosih, ki se niso bili urejeni z novimi zakoni.

(Se nadaljuje)

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Neusahljivi tok

Reka madžarskih beguncev nikakor neče usahniti. Od prvega madžarskega begunca tem neke konca oktobra lani, se pobegi vrstijo drug za drugim po tisoč, osem sto, pet sto na dan. Več kot dve sto tisoč beguncev je že preokračilo mejo in se prihajajo. Madžarov pa je manj kot deset milijonov.

Tako visoko število beguncev oktobra, novembra in še deloma decembra je bilo razumljivo. Meja ni bila zavarovana ali slabo zastražena, zmeda je bila popolna. Toda polagoma je Kadarjeva vlada s podporo sovjetskih oboroženih sil dobila premoč v državi, pojavili so se stari obrazi iz Rakosijske dobe, posebno v policiji, in mejo bi bil lahko bolj zaprl — če bi hoteli. Tako se je porodil sum, da sedanjemu režimu na Madžarskem le ni toliko do tega, da bi zadrževal tiste, ki želijo zbežati. To seveda ne pomeni, da ni bil marsikateri begunec na begu ranjen ali ubit, da ga niso zaustavili ali zaprli. Toda dejstvo ostane, da pritok beguncev ni usahnil (samo v naši državi jih je že čez enajst tisoč). To dejstvo pomeni, da se oblastva na Madžarskem ne trudijo preveč, da bi resno zadrževala begunce.

Kaj naj to pomeni? Vsiljuje se razlaga, da si Kadarjeva vlada celo želi, da bi bilo beguncev čim več. Ali bolje rečeno — da bi bilo čim več beguncev določene kategorije. Zakaj v zadnjem času govorijo poročila, ki prihajajo iz Madžarske, o tem, da je vlada začela zelo neusmiljeno ravnanje z inteligenco, to je s pisatelji, študenti in vsemi učimi, ki so se udeležili upora. Hkrati pa radijska postaja Budimpešta poroča, da je začel izvršni odbor madžarske socialistične delavske stranke za županijo Szolnoka skleniti poklicati nazaj partijske in državne funkcionarje, ki so bili razrešeni novembra lani. V sporočilu je rečeno, da so bili omenjeni funkcionarji razrešeni brez »upravičenih razlogov«, da so bile obtožbe proti njim v glavnem neutemeljene in da so bili ome- njeni odstranjeni pod kontrarevolucionarnim geslom boja proti stalinizmu in rakosiizmu.

Drži, da so bili v zmedbi oktobrskih dogodkov nekateri funkcionarji morda neupravičeno odstranjeni ali celo ubiti. Take ljudi je mogoče vedno poklicati nazaj (če so še živi in na Madžarskem), in povedati ljudem: Pogledajte, tukaj ste se zmotili. Ta človek je morda grešil, toda storil je tudi takšna in drugačna dejanja, ki so bila koristna. Ali se vam ne zdi, da bi ga bilo dobro poklicati nazaj. Morda je sposoben upravitelj, strokovnjak ali učitelj in takih ljudi nam danes primanjkuje. Toda sporočilo iz Szolnoka govori v drugačnem jeziku: Če vam je prav ali ne, mi bomo poklicali nazaj tiste ljudi, ki jih mi hočemo, zakaj mi smo spet močni. Povejmo kar naravnost in odkrito: besedica »mi« pomeni tukaj staliniste.

Medtem pa reka beguncev odteka iz Madžarske in nosi s seboj zelo velik odstotek visokokvalificiranih delavcev, inženirjev in študentov. Morda je komu na Madžarskem to všeč. Brez inteligence bodo lažje ravnali po svoje. Ali ni bila navsezadnje inteligenca tista (in sem je treba šteti tudi veliko število delavcev, ki znajo misliti in razsojati), ki je povzročila vso to neljubno zmedo? Tako nekako si morda mislijo tisti, ki danes vladajo na Madžarskem.

To so resne obtožbe, toda vse kaže, da so utemeljene. Obračunavanje je postalo geslo za akcijo in politiko. Taka politika pa ne more roditi dobrih sadov, kakor ne more roditi dobrih sadov izrabljanje begunskega vprašanja v druge namene, kot so človekoljubni... Zakaj tudi to se dogaja.

● V Londonu napovedu-

jejo, da bo novi britanski ministrijski predsednik Macmillan na spomlad odpotoval v ZDA. Tam se bo razgovarjal z Eisenhowerjem, nato pa bo menda tudi obiskal glavno mesto Kanade, Ottawa.

● Varšavski radio je poročal, da je novi poljski Sejm ali parlament po zadnjih volitvah sestavljen takole: izmed 458 poslancev je 71 delavcev, 72 kmetov, 58 inženirjev in tehnikov, 26 agronomov, 15 znanstvenikov, 29 književnikov in publicistov, 15 zdravnikov in zdravstvenih delavcev, 57 učiteljev itd.

● Ker se Izrael še vedno upira, da bi umaknil svoje čete s področja Gaze in z obale ob Akabskem zalivu, bo Generalna skupščina OZN najbrž ponovno zahtevala brezpogovorni umik od Izraela. Po mnenju večine delegacij je položaj Izraela v Generalni skupščini vedno manj trden in lahko ta mala država računa samo na nekaj prištev v svetovni organizaciji.

● V Ljubljani se je dva dni mudila delegacija vsekitajskega parlamenta, ki si je med bivanjem ogledala nekaj ustanov, obiskala Postojnsko jama in se razgovarjala z nekaterimi slovenskimi poslanci. Delegacija je sprejel tudi predsednik ljudske skupščine LRS Miha Marinko, ki ji je priredil slovesno kosilo.

● Radio Budimpešta poroča, da so aretirali štiri britanske študente, ki so osumljeni vohunstva. Obareta- ciji so našli pri njih ponarejene legitimacije sovjetskega vojaškega poveljstva, izdane baje 2. novembra lani. Ti študentje naj bi dobili nalogo navezati stike z nekimi osebami v Budimpešti.

● Predsednik jordanske vlade je izjavil, da se bodo začela anglo-jordanska pogajanja o razveljavitvi pogodbe med obema državama od Izraela. Po mnenju večine delegacij je položaj Izraela v Generalni skupščini vedno manj trden in lahko ta mala država računa samo na nekaj prištev v svetovni organizaciji.

Ali ste poravnali naročnino?

gospodarskih organizacijah, zavodih, ustanovah in drugod. Pripad predmetov in porast dela sta se skoraj za 100 odstotkov dvignila na vseh oddelkih sodišča.

Navajam podatke o vrstah in številu pripadlih predmetov pri okrajnem sodišču v Novem mestu od leta 1946 do konca leta 1955.

PRIPAD PREDMETOV:

Leto	Kaz. stvari	Civilno sporne zadeve	Izvršilne zadeve	Zažalnice, kazni, in dr. nesporno zadeve
1946	334	247	2592	4428
1947	419	296	445	4237
1948	393	343	492	3733
1949	230	381	298	3408
1950	342	365	205	3779
1951	618	618	357	3877
1952	637	689	410	4013
1953	711	797	412	7337
1954	559	903	461	4212
1955	596	789	476	4343
Skup.	4839	5423	6143	43367

Od gornjega pripada je bilo rešenih predmetov: kazenskih 4651, civilno spornih 5132, izvršilnih 5096, zemljiško knjižnih, zapuščinskih in drugih nespornih zadev pa 43.144. Poleg teh stvari je imelo sodišče v tem obdobju še v delu zadeve pravne pomoči od drugih organov, po številu približno 2000 primerov, dalje

marveč za socialistično obliko demokratičnega sodelovanja državljanov pri izvajanju državnih poslov. Sodno porotniški kader okrajnega sodišča v Novem mestu je štel stalno okrog 90 sodnikov porotnikov, zaposlenih v raznih vrstah našega socialističnega gospodarstva, ljudske oblasti, prosvete ter v privatnih poklicih. Pestrost sodno porotniškega kadra je jamčila, da je sodišče pri svojem delu lahko uspešno in pravilno reševalo tokok- če naloge. Na obravnavah zaradi kaznivih dejanj mladostnikov je predsedništvo redno vabilo porotnike iz vrst naših prosvetnih delavcev in oseb, ki delajo v mladinskih organizacijah. Zlasti so bile aktivne v mladinskem kazenskem sodstvu naše žene, ki so imele pravilen čut pri izrekanju kazni in vzgojno boljševalnih ukrepov. Disciplina sodnikov porotnikov glede prihajanja v službo, je bila nekaj časa v letih 1949 do 1952 nezaželeno. Izobljajala pa se je v letu 1953, tako da je sodišče od tega časa dalje z nekaj izjemami lahko pričelo delo v zapisanem času. Po splošni oceni ugotavljam, da je bila kmetijsko sodno porotniški kader in njihova disciplina prihajanja v službo zadovoljiva.

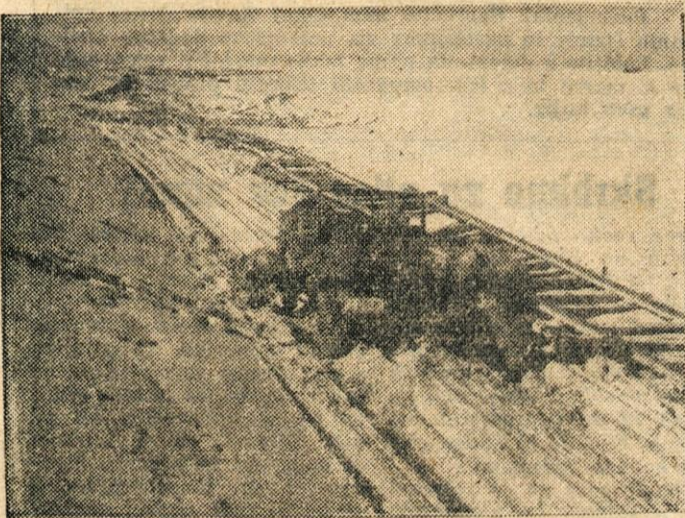
Naši vojniki v Sinajski puščavi

Borba s peskom in minami — Izredna požrtvovalnost in strokovna usposobljenost — Poborniki miru — »Domovina spremlja naše korake«

Puščava ne pozna letnih dob, vsaj ne takih, kakor smo jih vajeni mi: v nji ni dreva, s katerega bi v oktobru odpadalo listje, v nji ne raste cvetje, ki bi od cvetelo ob koncu poletja, v nji ni ptic, ki bi odletele na jug. Puščava je samo pesek, razgrnjen v nedogled. Pesek živi, prinašan od vetrov. Pesek ni prijatelj ljudem. Pesek ljudje krotijo, premagujejo. V borbi s pesčenim prostanstvom so se pripadniki našega odreda v Egiptu naučili krotiti puščavo. To, o čemer želimo pisati, so prizori iz življenja naših tovarišev vojakov in oficirjev, ki so korak za korakom krčili prehode skozi sinajska brezpotja.

Vse majhne železniške postaje na svetu so podobne druga drugi. Eno ali dve poslopji, nekaj prebivalcev in redki vlakci, ki se na teh postajah ustavijo ali pa ne. Porušena ali uničena so si ta majhna, samotna naselja še bolj podobna. Zato sploh ni kaj zanimivega povedati o nekdanji postaji Mazar, ki stoji 110 kilometrov od El Kantare in Sueškega prekopa na vzhodu. Ona je danes enaka, kakor so postaje na progi pred njo: Baluza, Gilbana, Rumani, Birsemano. Vse so si danes tako podobne, da ni med njimi nobene razlike in se mi zdi, da stanovitno, na vsakih 10 kilometrov ob razdrti progi srečujemo eno in isto postajo, uničeno do temelja, porušeno na isti način, oropano slehernega sledu življenja. Tudi tukaj, v Mazaru, boste zaman čakali, da zaslišite človeški glas, da uzrete človeka, zaposlenega s čimer koli, da srečate igrajoče se otroke, skratka, da opazite vsaj sled tistega, čemur pravimo običajno, vsakdanje življenje. Prebivalci Mazara so zginiti, zginila so njihova ognjišča in njihove strehe nad glavami. Pisatelj je novopričevanje o nedavni vojni vihrani na Sinaju.

V svojem napredovanju proti El Arišu in demarkacijski črti so deli našega odreda prišli 1. januarja v Mazar. Tukaj je danes njihovočasno taborišče, v pričakovanju ukaza o nadaljnjem premiku proti vzhodu.

Džip je obstal — pesek v ležajih, okvare stroja ali kaj? Vešče roke so hitro popravile napako, mudi se naprej. Povelje komande je treba uresničiti za vsako ceno. Vsenakoli pa sam pesek, pesek in sledovi uničevalnega besa umikajočih se napadalcev...

DRUŽINSKA KRONIKA NOVOMEŠKIH GRIČARJEV — DRUŽINSKA KRONIKA NOVOMEŠKIH GRIČARJEV — DRUŽINSKA KRONIKA NOVOMEŠKIH GRIČARJEV — DRUŽINSKA KRONIKA

Slovenska književnost nima veliko pesnic in pisateljic, ki jih imajo druge in bogatejšje književnosti. Kljub temu pa med tistimi nekaj imeni, ki jih pozna naša kulturna dediščina, ni mogoče preskočiti dveh vidnih imen: Zofka Kveder, Ilka Vašte. Kakor je Zofka Kvedrova najraje zamajala snov za svojo pripovedno delo iz takratne življenjske stvarnosti, se Ilka Vašte toliko raje navdušuje za našo preteklost, ki ji omogoča, da oblikuje že zdavnaj umrle in pozabljene osebnosti, njihovo življenje in razmere, v katerih so živele, ustvarjale in končno zapustile oder življenja, puščajoč za sabo svetel ali mračen spomin. Ni dvoma, da ima pripovednik, ki oblikuje svojo sodobnost v marsikateri lažje stališče od pripovednika zgodovinskih romanov in povesti. Pripovednik, ki resnično stoji sredi svoje življenjske stvarnosti, bo toliko lažje podal realnejšo in umetniško prepročnejšo sliko ljudi in njihovega življenja z vso zamotano njegovo življenjsko problematiko kakor pa pripovednik zgodovinskih del. Na le-tega preži mnogo drugih nevarnosti tudi ta, da bo nehoti in nevede pristranski v umetniškem prikazovanju preteklosti, da v njegovem delu ne bo toliko objektivnega realizma, da se bo preveč orel je za nekatere

upodobljenj oseb in prikazanih problemov in pri tem samo bežno omenil druge, ali pa jih celo namerno prikazal drugače, kakor pa so v resnici bili. Kljub takim in podobnim nevarnostim pa vidimo, da se je Ilka Vašte s silno ljubeznijo poglobila v čas, njegovo problematiko, osebe in njihovo življenje in da se je še kar uspešno dotipala do dokaj objektivne podobe takratnega življenja in ljudi. To je storila v svojem zadnjem zajejtem zgodovinskem pripovednem delu »Gričarji«, ki so izšli kot 4. zv. Knjižnice Janeza Trdine v založbi sveta Svoboda in prosvetnih društev okraja Novo mesto.

Z »Gričarji« je pisateljica posegla v eno najbolj razgrbanjenih obdobij naše preteklosti, v čas reformacije in protireformacije, ali bolje rečeno: podala je sliko življenja v Novem mestu, njegovi bližini in daljini okoliščah od nekega 1510. leta, ko se je rodil Jakob Gričar, glavna oseba te svojevrstne družinske kronike, pa do 1617. leta, ko je Jakobov sin Adam brez očetovega smisla za pridobivanje že zdavnaj opustil trgovino, se vrnil na kmeto, umrlet pa je prišel v Novo mesto. V teh sto in dveh letih se je v Novem mestu silno veliko dogodilo in še več spremenilo. Dvignila se je in propadla družina Gričarjev; ob njih pa je pisateljica razvstrčila kar celo galerijo zgodovinsko iz-

pričanih osebnosti, ki so se za trajno zapisale v slovensko politično in kulturno preteklost.

Gasper Gričar, podložnik novomeške kapitelske gospodske, ki je živel na samotni vol ure od Otočca, se je 1515 pridružil upornim kmetom, ki so naskočili grad Mehovu. V boju je padel. Njegovo ženo so odpeljali kasneje Turki, njegova otroka, Jakob in Marija, pa sta še poslej sama prebivala na svoji življenjski vsaki na svoj način kakor je vedel in znal. Jakob je krošnjarij nemestu in pričel trgovino. Slo- mu je vse kot po maslu. Z bogatost je, Le vest ga je tu pa tam zapeljala, kadar se je spoprijel sestre Urške. Ko si je Jakob pridobil novomeško meščanstvo, se je oženil s hčerko ljubljanskega trgovskega pomočnika — Ano Kramarjevo. Vzel jo je, čeprav je bila malo pohabljen, toda sretna v trgovskih poslih. Premoženje, ugled, družina Gričarjeva, vse je naraščalo in Novomeščani so ga izvolili za mestnega sodnika. Sam Jakob Gričar se je kazal čedalje

bolj odločnega protestanta, saj se je osebno poznal z vsemi vidnejšimi slovenskimi protestanti. V zakonu z Ano je imel dva sina: Adama, ki ga je, ko je za silo odrasel, poslal v Nemčijo na solanje, čeprav fantu ni bilo do učenja, in Martka, ki je bil bejav, zato se oče zanj ni zmenil. Vse svoje upe je Jakob stavil v sina Adama. Zaradi predodgovin in meščanske nadutosti oče Adam ni pustil, da bi se poročil z revnim dekletom, s hčerko krojača Francoza Zernerja, čeprav je Adam imel z njo nezakonskega sina. Končno je uspelo Jakobu Gričarju najti nevesto sinu Adamu. Nasel je v Ljubljani čanki Mariji Strusnikovi. Poročila sta se. Sreče in zadovoljstva pa ni bilo. Adamovo ženo je celo zapeljal novo-

meški prošt Polidor de Montagnana, razuzdanec in nasilnež brez para. Marija mu je rodila sina Gotarda. Čeprav je Adam Gričar vedel, da Gotard ni njegov sin, ga je obdržal za svojega, da se je tako izognil javni sramoti. Kasneje je Adam imel z ženo Marijo otroke, celo zblizala sta se, prave sreče in zadovoljstva pa le ni nikdar občutil. Življenje v Novem mestu pa je teklo dalje. Kuga je morila meščane, stiske in vojne nadloge pa so preostali gredile življenja. Pomrla so Jakob Gričar, njegova sestra Urška in še več drugih uglednih Novomeščanov. Ker Adamu ni bilo do trgovine in pridobivanja, je opustil trgovino in poslej preživljal svoje dni največ na pristavi na Griču blizu Otočca. Tik pred koncem je bil ponovno izvoljen za novomeškega mestnega sodnika, kljub temu, da je bil odločen protestant in da je bila rekatolizacija že v polnem razmahu. Čutil je, da se mu bliža konec. Vsi njegovi najbližji prijatelji so se že zdavnaj odpovedali protestantizmu, le on je še vztrajal, dokler ni tudi sam poslal v Ljubljano listek, da je bil pri spovedi. Pozimi 1617 se je na lovu prehladil, kmalu nato pa podlegel pljučnici. Preživel ga je brat, bejav Martek, ki je večkrat v memento vsega gričarskega prizadevanja presunljivo zavrečal: »Mili s moji Gričarji! Le tam daleč v Gradu je ži-

Ivan Koch: KUGA IN KOBILICE (Valvasor XV/459)

Oficirji štaba našega odreda s komandantom polkovnikom Radoševićem pri proučevanju sprejete naloge

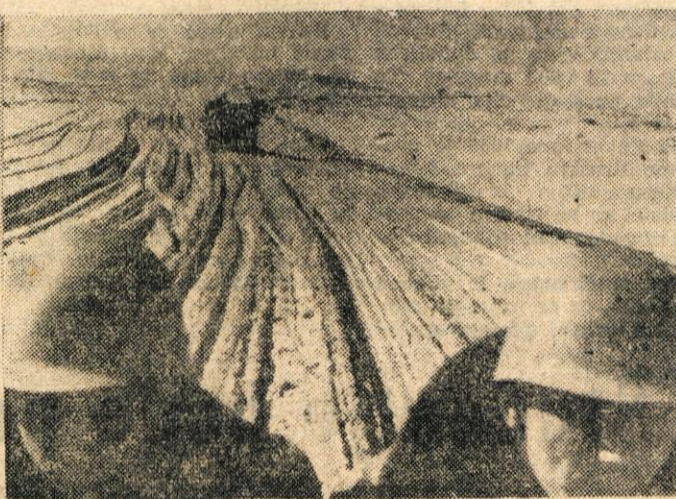
vešeno, ali bomo jutri šli hitreje ali počasneje.

Razumel sem, da je hotel reči: domovina je spremljala vsak naš korak z ljubeznijo, ali so potem sploh kakšne zapreke, ki bi jih ne mogli premagati!

Poslovili smo se. Vojak je ostal na svojem stražarskem mestu, dežurni se je vrnil k svoji knjigi, mi pa smo zavili v svoje šotore. Taborišče v Mazaru je spalo.

Šotorsko naselje na postaji Mazar je jutraj spet oživel. Vojaki so v skupinah vežbali. Edini brezposelnec je bil »Sinajec«, majhen beduinski pes, ki so ga vojaki našli na postaji Bir Selmana. Najprej je seveda prestopal tako temeljito kopanje in čiščenje, kakor gotovo še nikoli pret v svojem pasjem življenju, potem pa postal stanovanec šotora poročnika Milana Milogore in njegove posadke oklepnega avtomobila.

Cepprav so inženirji imeli pouk, so vendar našli nekaj časa in povedali nekatere podrobnosti iz svojega dela o dosedanjem prodiranju skozi Sinaj.

Napredovanje skozi Sinajsko puščavo — na desetine in stotine kilometrov samo pesek, pesek in nič drugega. Pač: tam, kjer je bila nekoč asfaltirana cesta, so samo črni, razsekani koščki asfalta in uničene tračnice nekdanje železniške proge. To je vse, kar je ostalo za umikajočimi se Izraelci.

Njihova zgodba se je začela s knjigo. Vsak vojak odreda je dobil za novoletno darilo knjigo. Nekaj zadnjih strani knjige je namenjeno, da nanje vojak zapiše najpomembnejše spomine iz časov svojega življenja v armadi. Prav na Novomeščanu so inženirji dosegli to: »Prvi januar 1957 leta, 89 kilometrov. Demontiral 8 min«.

Povedati moram, da vojak Ismet Jugo ni inženir, ne minier, temveč sofer džipa. Toda že dolgo je v puščavi opazoval delo svojih tovarišev inženirjev, spremljal vsako njihovo kretanje pri razminiranju in hotel tudi sam poskusiti svoje sposobnosti pri tem delu. Komandir inženirjev se je temu odločno uprl in našel slo razlogov proti, zlasti pa ismetovo neizurjenost za razminiranje.

Toda sofer je bil bolj trmast, kot je menil komandir. On je eno od demontiranih min celo sam razstavil, pro-

učil njene sestavne dele in znova stopil pred komandirja. No, ta mu je sedaj obljubil, da mu bo ustregel ob prvi priložnosti. Ta priložnost se je pojavila prav na Novega leta dan. Na 89 kilometru od Prekopa je četa odkrila minko polje. V eni uri so odkopali 53 min in 8 od njih jih je demontiral vojak Ismet Jugo.

Pa ni bil sam. Tudi mehanik Milošević je ta dan, neda- leč od Bir Selmana, izkopal

Hitro, v pičli uri, smo prevozili 30 kilometrov peska in prišli na popravljeni del ceste proti Sueškemu prekopu, kajti priti danes do Sueškega prekopa ni nobena posebna težava. Toda ko je naš odred šel izpolnjevati svoje naloge, na Sinaju ni bilo tako. Takrat ni-

ti kilometer poti ni bil popravljen. Treba se je bilo spopasti s puščavo brez cest, s peskom, polnim odpora. Vojaki so hoteli premagati pesek; danes sem govoril s ljudmi, ki so se naučili, da ga premagujejo. To so moji tovariši, vojaki in oficirji iz našega odreda v Egiptu, tukaj, v Mazaru.

Pozdrav Dolenjcem iz Sinajske puščave

El Ariš, 19. januarja 1957

Upam, da ni vasice na Dolenjskem in v Beli krajini, kjer ne bi ljudje slišali o delu jugoslovanskega odreda v Egiptu. Vsa poročila o dogodkih na Sinaju lahko slišijo vsak dan po radiu ali bero v časopisih. Kljub temu vem, da jih zanima še marsikaj, kakor sem razbral iz pism, ki sem jih dobil iz domačega kraja.

Mi smo tukaj zelo zadovoljni in veseli, pa tudi ponosni. Da opravljamo tako važne naloge za ohranitev miru v svetu in za svobodo v Egiptu. Res smo imeli precejšnje težave pri delu, ker so bile porušene vse ceste in proge v tem kraju, gibanje po puščavskem pesku pa je bilo z našimi vozili težko. Poleg tega so bila mnoga puščavska področja posuta z raznovrstnimi minami. Tudi tega se nismo bali, vedno smo se zavedali, da smo vojniki mlade jugoslovanske vojske, ene najboljših armad v svetu. To smo tu tudi dokazali. Vse naloge, ki so nam bile zadane, smo vedno z veseljem in uspehom izpolnili.

Tukaj na Sinaju je bilo od začetka precej pusto, ker je bilo vse porušeno: ceste, železniška proga in zgradbe. Tudi ljudi ni bilo. Sedaj pa se spet začne živahno življenje. Obnavljajo ceste in druge ruševine, ljudje so se začeli vračati na domove in se naseljujejo v krajih, ki smo jih mi osvobodili. Kakor vam je nemara znano, smo 15. januarja zavzeli in osvobodili El Ariš, glavno mesto sinajskega polotoka. Ne more si človek misliti in verjeti, s kakšno radostjo so nas prebivalci tega mesta pričakali in sprejeli. Vse ljudstvo je bilo na ulicah in po vsem mestu so bile povorke. Ceste so bile tako polne ljudstva, da sploh nismo mogli z avtomobili naprej. Nič drugega nismo slišali kot Tito, Naser, Jugoslavija in podobno. Nisem se naletel na človeka, ki ne bi poznal Tita; še tako majhni otroci, ki komaj dobro hodijo, so se zgrinjali okrog nas, nas pozdravljali in vzklikali: »Tito, Jugoslavija.« Takoj so jih bili polni naši avtomobili in se kar niso mogli ločiti od nas. Res so bili srečni in veseli, ko so nas videli, saj smo bili mi tisti, ki smo jim pregnali sovražnika in jim prinesli to, kar je najdragocenejšega vsakemu človeku, svobodo. Težko nam je bilo, ker ne znamo govoriti po njihovo in se le malo razumemo.

Povem vam, da sem zelo zadovoljen in vesel, ker sem imel takšno priložnost, da sem lahko kot član jugoslovanskega odreda prišel v Egipt. Videl sem mnogo sveta in važnih dogodkov.

Svojim dragim staršem, bratom, sestram in vsem ostalim vaščanom Dragomilje vasi, kakor tudi vsem bralcem Dolenjskega lista pošiljam mnogo toplih pozdravov s Sinaja.

Ivan Škof, V. P. 6000-8, Beograd

Gospodinjski tečaj

v Sela-Šumberku

V prvi letošnji številki Dolenjskega lista smo brali pod naslovom »Družbeno upravljanje v Seli-Šumberku« kaj čudne izjave o razmerah v kmetijski zadruzi Sela-Šumberk, ki pa niso točne in resnične. Da bo javnost o stvari vsaj nekoliko poučena, smo prisiljeni odgovoriti.

Bivši KLO Sela-Šumberk zastopajo v Oblo-Žežemberk trije odborniki in od teh sta dva tudi člana tukajšnje kmetijske zadruge. Ta dva bi morala biti poučena o razmerah v zadruzi in nam je zato nerazumljivo, kje je naš proizvajalec Jože Strmec našel sorodstvo v upravnem odboru.

Ne vemo tudi, kako more trditi, da zadrugi nimajo pri upravljanju besede. Če bi res radi pokazali svojo delavnost, zakaj se niti občnih zborov ne udeležujejo in je moral biti zadnji sklepčen le ob četrtinski udeležbi. Članstvo je tov. Strmec izvolilo v nadzorni odbor. Kot predsednik tega odbora bi moral upravljanje zadruge poznati od vseh podrobnosti in članstvo seznaniti z vsem, kar jih zanima. Tako pa je v svoji nameni ali nenamerni poučenosti zvišal znesek predvidene izgube kar za en milijon. O vzrokih nastale izgube molči in ne pojasni, da ima zadruza približno 200.000 din tožbenih stroškov, nastalih zaradi malomarnega poslovanja prejšnjega knjigovodstva. Na žalost takim izjavam

nasedajo tudi predstavniki naših oblasti in so potem njihovi odnosi do uslužbencev večkrat nepravilni in ne kažejo pravega razumevanja. Tako na primer sta zadnji dve leti potekali v znamenju revizij, ki so iskale milijon, katerega bi moral nekdo od uslužbencev ponoviti. Milijona niso našli, malomarnosti v knjigovodstvu pa tudi ne. Bodimo vendar enkrat odkriti, poglejmo si iz oči v oči brez zahrbtnosti in osebnega sovraštva.

Da pa je upravni odbor delaven in resnično skrbi za dvig kmetijstva in gospodinjstva na vasi, nam priča pravkar končani kuharsko gospodinjski tečaj, katerega je obiskovalo 27 tečajnic in je bil zaključen z lepo uspešno kuharsko razstavo.

Obiskovalce razstave so tečajnice razvedrile s kratkim kulturnim programom. Predstavniki Zavoda za pospeševanje gospodinjstva iz Novega mesta pa sta zaključili strokovno delo z izčrpnimi predavanji o vr-

narstvu, kokošereji, mlekarstvu in prašičereji. Z diapozitivi sta pokazali pravilne in nepravilne odnose naših gospodinj do teh panog kmetijstva. Kljub težokam je naša zadruza ta tečaj materialno podprla. 13. januarja

Zadovoljne se smejijo ob zaključku kuharsko-gospodinjskega tečaja — kaj se tudi ne bi, ko so pa pridobile toliko koristnega znanja!

je bil tudi ustanovljen odbor Zveze zadrugi, ki je prevzel vso nadaljnjo skrb za dvig gospodinjstva v našem kraju. Upamo, da je upravni odbor s tem dovolj dokazal, da ga te trenutne težave v delu ne ovirajo in bo z vztrajnim delom poiskal kmalu izravnavno izgubo, saj klub temu obratuje še vedno s lastnimi sredstvi. Mirko Barle

Pust, pust, krivih ust...

Prilagodimo pionirjem in cicibanom prijetne predpustne zabave!

Niti mesec dni ni več do pusta, zato je skrajni čas, da mislimo na to. Ne na kakšno pustno norenje, temveč na lepo organizirano pustno zabavo.

Praznovanje pusta je že stara stvar; tudi naši predniki so ga praznovali. Skozi stoletja je to praznovanje izgubilo svoj prvotni, verski pomen. Danes gledamo na to kot na staro narodni običaj, ki ga hočemo otihi pozabiti v neizpremenjeni obliki. Ne mislim govoriti o zgodovinskem razvoju pustnih šeg in običajev, niti o njihovih prvotnih namelih, temveč bi hotel povedati nekaj o pionirskih maskaradah, ki naj bi jih organizirala društva prijateljev mladine v posameznih krajih. Seveda bo kdo rekel, da to ni mogoče, da nima oblik in mask.

Res je, toda ne izgubimo takoj volje! Biti moramo pač iznajdljivi. Seveda ne gre, da bi na otroka navlekli ne vem

kakšne cunje, temveč ga moramo obleči tako, da bo nekaj predstavljal. Kar pogledamo koliko različnih pravičnih ali pa drugih oseb poznamo. Sicer pa pustimo izbiro oseb otrokom.

Pri vsem tem je treba paziti, da ne izgubi maskarada ali kurentovanje svoj pomen, da ne bodo otroci, kot je navada na Dolenjskem, prosjačili krofe od hiše do hiše. Otroci morajo biti pri maskaradah zaposleni. Kdo ne pozna prekmurskih oračev, kurentov in njegovih spremljevalcev: Rdeče kapice z babilom, lovcem, volkom, jagodami,

rožicami, mušnicami in drugimi?

Ne bom našteval vseh oseb, ki lahko nastopijo, poudaril bi le, da naj bi bile maskarade dobro pripravljene, naj bi imele napovedovalce, ki bi razložili pomen vsake maske. Po vsem tem pa naj DPM vse male maskare pogosti in po možnosti nagradi najboljše maske.

Ker nas od vsega tega loči komaj mesec dni, je skrajni čas, da začnemo misliti, kako bi pripravili otrokom veselo popoldne, kajti ljudje pravijo: »Za masko se skriva nasmejan otroški obraz.« Z. L.

Koristni tečaji za žene

Okrajni odbor RK Novo mesto tudi zimo prireja zdravstvene tečaje za dekleta. V Novem mestu so taki tečaji po podjetjih, dopolnili pa so jih še s predavanji iz gospodinjstva. Za predavanja iz gospodinjstva skrbi Gospodinjski center. Za te kombinirane tečaje, na katerih poučujejo splošno higieno, zdravstvo in gospodinjstvo, je v Novem mestu veliko zanimanje. Pri podjetju NOVO-

LES se je prijavilo 100 žena in deklet. V Industriji perila okoli 50, pri NOVOTEKSU se jih je prijavilo toliko, da bodo morali imeti tečaj v dveh izmenah. Tečaji so se že pričeli. Strokovna predavanja iz teh predmetov žele imeti tudi v farmacevtskem laboratoriju »Krika«. Okrajni odbor RK bo skušal organizirati take tečaje tudi v drugih podjetjih v kraju, kjer imajo zaposlenih več žensk.

Bolniki so gledali »Šolo za žene«

Lepo doživetje so v sredo 23. januarja imeli pacienti pljučnega oddelka novomeške bolnišnice: gledališka družina PD Dušan Jereb je pri njih gostovala z Molierovo komedijo »Šola za žene«.

Kako lepa je bila pobuda igralcev, da gredo gostovat v bolnišnico, je najlepše izpričal izreden uspeh, ki so ga doživeli, namreč uspeh zanimanja in hvalečnosti gledalcev-bolnikov, ki se jih je čez sto nagnetlo v dvorano pljučnega oddelka; na nosilih so prinesli tudi neko ženo, ki je bila nekaj dni prej operirana, toliko je koprnela, da vidi igro. Na skromnem odru brez kulis in scenarije se je razvijala

igra v tesni povezavi med igralci in gledalci. Ni čudno, da je navdušenje gledalcev pritegnilo igralca za seboj in so zaigrali resnično sproščeno in doživeto.

Predsednik društva Severin Šali je na začetku pozdravil gledalce in jim na kratko pojasnil Molierovo igro, na koncu pa se je igralcem v imenu vseh pacientov zahvalil tor. Uderman, hkrati s prošnjo, naj se pridejo mednje. Tako se je že večkratnemu gostovanju društvenega plesnega zbora pridružila sedaj še igralška družina in priredila bolnikom resnično presenečenje in veselje.

V Beli cerkvi je živahno

Po dolgem času se bralcem Dolenjskega lista oglašamo tudi iz Bele cerkve. Ceravno ni dosti slišati od nas, ni vse tako mrtvo kot kaže. Posebno mladina in prosvetno društvo »Krika« pridno delata.

Mladina je v minulemu letu priredila več predstav. 29. november je proslavila s kulturnim sporedom in mladinsko veselico. Za kulturni spored je poskrbelo PD »Krika«, ki je uprizorilo dramo v treh dejanjih »Vrtinec«, mladinci pa za veselico.

Tudi 22. december, Dan JLA, je proslavila mladina v prosvetnem domu. Pripravila je pester kulturni spored in povabila predstavnike Zveze borcev. Eden od njih je pozdravil občinstvo in govoril o pomenu proslave JLA. Za govorom pa so sledile pevske točke in recitacije.

Prosvetno društvo »Krika« ima zelo velike težave v dvoranu. Oder je v zelo slabem stanju, nimajo pravih kulis ne zavese. Še slabše pa je v dvorani, kar se gledalci ne počutijo dobro na napol podrtih klopih in deskah, ki nadomeščajo stole. Toda kljub slabemu inventarju in raznim te-

žavam prosvetno delo lepo razpreduje in dosega uspehe kakor sosednja društva, čeprav imajo oni boljše pogoje in večje podpore kot PD v Beli cerkvi. Okrajnemu svetu Svoboda se zahvaljujemo za dodeljeno podporo 10 tisoč dinarjev. To je bila prva dotacija našemu društvu.

Na Silvestrovo 1956 je prosvetno društvo uprizorilo veselico »Kam iz zadreg«. Gledalci so se iz srea nasmejali in zadovoljni odhajali domov.

Med študiranjem te igre se je opazilo, da je treba nekatere zelo prositi preden sprej-

mejo vlogo. Ožji odbor prosvetnega društva je sklenil, da takih »ceremonij« ne bo več in bo take člane izključil iz društva.

Zahvaljujemo se učitelstvu, zlasti učiteljici Meti Kovacevi, katere vlogo je zahtevala največ truda.

Lepo bi bilo, če bi nas kdaj obiskal potujoči kino. Zdaj je cesta že toliko dobra, da bi lahko prišel s svojim avtomobilom. Ljudje si ga zelo želijo, kajti razen prireditev domačega prosvetnega društva nimajo nobenega razvedrila.

Študentje bodo pomagali

v počitnicah mladinski organizaciji pri delu na terenu

Na zadnjem sestanku Studentškega kluba okraja Novo mesto, ki je bil pred kratkim v Ljubljani, so največ razpravljali o delovanju študentov v času semestrskih počitnic. Glavna oblika počitniškega delovanja študentov po pomoč mladinski organizaciji na terenu s poljudnimi in predvsem politično-ideološkimi predavanji. Predstavnik OK LMS Novo mesto Jože Hartman, ki je kot gost prisostvoval temu sestanku, je navedel, da so mladinci na vasi pa tudi delavski in vajeniški mladinci potrebna predvsem ideološka politična ter strokovna predavanja, ki bodo prav kotov imela uspeh, če bodo zanimiva in dobro

pripravljena. Povedal je, da so prav zaželeni sestanki z osemšolci na obeh popoldnih gimnazijah v kraju. Posebno je apeliral na vse, ki bodo v počitnicah v svojih domačih krajih, da pomagajo mladinski organizaciji pripraviti občne zbornice. Ti so bili navadno zelo površno pripravljene, zato tudi niso imeli pravega uspeha. O razgovoru o predavanjih in predavateljih pa naslednje seznam tem za ideološko-politična predavanja je bil pripravilen (izdelal ga je CK LMS); javiti se morajo le še posamezniki, ki bodo pripravili predavanja. Seveda se lahko pripravijo tudi strokovna predavanja; vsak predavatelj naj

bi obdelal kako zanimivo vprašanje iz svoje stroke. Nato so se javili posamezniki, ki bodo predavali. Šentjernej, Gabrju, v Novotoku in drugod. Sestavljeni sta bili tudi dve skupini študentov, ki bosta pripravili sestanke z gimnazijci. V vsaki skupini so študentje različnih fakultet, skupini pa vodita Jože Petrič (za novomeško gimnazijo) in Judita Pint (za žrnemoljsko gimnazijo). Njihov cilj je: pogovoriti se s sedmošolci in predvsem s osemšolci o visokošolskem študiju, o pogojih študija, o delu študentovskega kluba, lahko pa bi pripravili tudi kakšno politično-ideološko predavanje. Ob koncu diskusije o tem vprašanju je bil sprejet sklep, da vsi člani po možnosti v počitnicah vsestransko pomagajo mladinski organizaciji v domačem kraju.

V drugem delu sestanka so razpravljali predvsem o delu posameznih sekcij kluba, predvsem o kulturno-prosvetnih pa tudi o političnih. Redno je delo moški pevski zbor, ki ima zelo dobroga zborovodjo in pridno vadjo. Vodja sekcije je apeliral na vse člane kluba, da se prijavijo v zbor, ker je zaenkrat še prešibek. Tudi folkloristi se delajo pridno vadjo. Glasbeni in dramski sekciji bosta v kratkem pričeli z rednim delom. Dramatski pripravljajo kar dve deli naskrat, toliko jih je. Izgleda bodo Lavinia in Vio mala. Športna sekcija bo v počitnicah pripravila kar nekaj tekmovalnih tekm, kar se kaže v obliki običajnega praznika. Gostovanje so ponudili odbojkarji, šahisti in namizno-teniška ekipa. F. M.

Pri tej uprizoritvi smo videli, da bo treba kaj kmalu misliti na večji oder, kajti sedanja je premajhna za tako zahtevno igro. Zelo blagajna nima nabenege denarja, ker so bile vse predstave brezplačne, z izjemo gostovanj. Lutkovna družina bo zato morala v prihodnje pobirati vsaj malenkostno vstopnino.

Šli.

Lutkovni krožek v Stopičah

V Stopičah že več let deluje lutkovni krožek, zlasti uspešno pa od lanskega septembra. Do Novega leta je našel tri predstave, ki so navdušile šolsko mladino in odrasle. Prva predstava v letošnji sezoni je bila »Rdeča kapica«, s katero so gostovali tudi na Dolžu in v Podgradu.

Druga uspešna predstava, ki je bila prvič uprizorjena za 29. november, je bila igra iz življenja NOB »Tinec in Tonček«. Najbolj uspeha in obenem najdaljša predstava lutkovnega odra sploh pa je bila »Snežuljica«. S to igro je lutkovni krožek

razveselil mladino osnovne šole in gimnazije, kakor tudi predšolske otroke. Da je »Snežuljica« dosegla tako velik uspeh, so pripomogle nedvomno nove lutke, razsvetljava in lepa scena.

Pri tej uprizoritvi smo videli, da bo treba kaj kmalu misliti na večji oder, kajti sedanja je premajhna za tako zahtevno igro. Zelo blagajna nima nabenege denarja, ker so bile vse predstave brezplačne, z izjemo gostovanj. Lutkovna družina bo zato morala v prihodnje pobirati vsaj malenkostno vstopnino.

Menih kot hotni kloštrski muc (ilustracija iz »Gričarjev«)

oblast v mestni upravi. Ubral je drugo pot kot njegov oče, ki se je z orožjem v roki hotel osvoboditi, a je ta poskus plačal z življenjem. Jakobu se je sreča pustila zajahati, potem pa jo je krenil, kamor je hotel, ker je bil dovolj prebrisan in odločen. Pravo njegovo nasprotje vidimo v sinu Adamu. Po očetu nima drugega kot postaviti, telesno moč in barvo oči. Rojen v izobilju, ni znal ceniti očetovega dela, še manj njegove vztrajnosti in varčnosti. Obilnost ga je mešano-plemiško življenje in vzdušje, v katerem je preživel svojo mladost. Za študij ni bil, še manj za pridobivanje; toliko bolj pa je znal razmetavati očetovo premoženje, saj to ni bilo delo njegovih rok, ne njegovega razuma. Po očetu in teti Urški ima le značilno gričarsko trmoglavost vztrajnost, ki se kaže v njegovem protestantizmu in nekem ponosu, da se ne prikloni ne pred prostom Montagnonom ne pred škofom Hrenom. Njegov odnos do žene Marije, ki je sprva kar ponizuje, se z leti uredi tako, da postane vsaj znošen, pač v skladu z njegovo življenjsko dozorelostjo in spoznanjem, da mora biti človek do svojega zakonskega druga vsaj človeško upravljen. Vse bolj in bolj se v njem oglašajo prvinski klic zemlje, iz katere so Gričarji izšli. Ali ni morda v svojem srcu mislil, da je bila očetova pot z zem-

lje v mesto zmotna, da je prinesla Gričarjem več gorja kot sreče in zadovoljstva?

Vse ostale osebnosti, zgodovinske ali plod pisateljčine fantazije, pa po svoje dopolnjujejo slikovit mozaik življenja novomeškega meščanstva v tistem času. Poudaril bi še enkrat privlačnost in človeško toplino berača Martka Gričarja, ki s svojo dobroto nadre pot do beba Korneja. Le-ta po izgubi matere Ane najde prav v Korneju tisto, kar je z materjo umrlo, pa mu ni mogel dati ne oče ne brat, ljubčevni in dobrote. Kornej pa se je povzel do presenetljive razredne zavednosti in poguma. Odsel je v boj z ostalimi kmečji, slovenskimi in hrvaškimi, za človečanske pravice in boljše življenje, pa je v tem boju padel kakor Gasper Gričar.

Ob vsem dolgem zapisanem se nam vsiljuje vprašanje, ali je slika življenja v Novem mestu samem kakor tudi po vsej Sloveniji, v kolikor o njem spregovori pisateljica v »Gričarjih«, umetniško veren odraz takratne stvarnosti, ali jo je kje in v koliko jo je zavestno ali nezavestno spreminila, olepšala ali samo v negativni plati podčrtala.

Sodim, da se je Ilka Vaštevova posrečilo postaviti v glavni zadovoljivo sliko silne življenjske razgibanosti in pestrosti v majhnem v srednjeveškem mestu obzidje in Krko ujetim Novem mestu.

Iz »Gričarjev« je čutili vse spremembe, ki so se dogajale v tistem času po Sloveniji, v Novem mestu pa še v toliko večjem obsegu. Tako vidimo razredna nasprotja med tlačani in fevdalci, posvetnimi in cerkvenimi, med fevdalci in meščani, med meščani in kmečkim življenjem. Posebno pa so močno podčrtana nasprotja med protestanti in katoliki. Ob pazljivem branju in ob vsaj bežnem poznavanju Novega mesta si bo bralec kaj lahko ustvaril presenetljivo jasno sliko srednjeveškega Novega mesta in življenja v njem. Žaživele bodo pred njegovimi očmi stare ozke ulice in s travo porasli Veliki trg, preko katerega se razliva gnojica, ga pa krasi številne in močene arke. Z lahkoto bo uganil, da je bil Jakob Gričar nekoč lastnik sedanje Bergmanove hiše, in še več drugih podrobnosti. S tem v zvezi je treba omeniti opremo knjige, ki težko najde sebi par. Kakor je na oko neenotna, je vendar premišljena in ubrana. Vsak Novomečan se bo razveselil priloženih celostanskih ilustracij, ki predstavljajo rekonstrukcijo srednjeveškega Novega mesta. Te so rezultat dolgoletnega študija in preučevanja urbanističnega razvoja Novega mesta znanega arhitekta univ. prof. Marijana Mušiča. Posebno uspešni so mi zdita ilustraciji, ki predstavljata Zlarlova in Gorenja vrata. Zla-

sti slednja da bralec resnično in lepo predstavo starega Novega mesta do Gorjanca in vega mesta z vso njegovo Mehova. Knjižno razen je omenjenih Mušičevih ilustracij krasi še številne slike in vinjete iz Valvasorja, Koča, Klobučarica in drugih, kar vse bralec v toliko večji meri prestavlja v vzdušje srednjeveškega Novega mesta.

Končno je omeniti še jezik v »Gričarjih«. Pisateljica se je potrudila in nam tudi v jeziku skušala približati duha tistega časa s tem, da gostopajče osebe med sabo govore v tretji osebi (se onikajo). Zanimivo bi bilo ugotoviti, v koliko so se nekdanji meščani po mestih na slovenski zemlji posluževali v medsebojnih pogovorih slovenske govorice. Moti, da človek naleti v »Gričarjih« na povsem papirnate izraze ali pa na hrvaščene. (Domatice; zavrska, nabrekli prsti kakor sveče nagačene klobase itd.) Dajle dvomim, da bi v stisknem samostanu tudi v tistem času vodili menihi ženske v refektorij. Prav tako se mi ne zdi verjetno, da bi bili Novomeščani v tistih časih tako hudo učeni in da bi se pogovarjali s tako razgledanostjo, kakor jo kažejo v »Gričarjih« o vseh takratnih socialnih, političnih in kulturnih vprašanjih. Marsikje je zaslediti, da je pisateljica vnesla današnje pogledne in sode v tiste čase.

Dim

DRUŽINSKA KRONIKA NOVOMEŠKIH GRIČARJEV — DRUŽINSKA KRONIKA NOVOMEŠKIH GRIČARJEV — DRUŽINSKA KRONIKA NOVOMEŠKIH GRIČARJEV — DRUŽINSKA KRONIKA

(Prenos s 3. strani) etiškega opata Volbenka Nef-fa. Ze misel spraviti novomeškega prošta Polidorja v zvezo z Gričarji, je iznajdljiva, čeprav z ničemer podkrepjena. (Gričarji, monte, montagna, montanino, montanaro, montagnard, montagnola.) Tudi z jezikovne plati bi ji človek težko oporekal. Verjetna je. Lik tega novomeškega prošta, ki je proštoval od 1582 do 1604, je v glavnem človeško povsem negativen, kar precej odgovarja zgodovinski resnici. Po Vaštevovi je plod divje ljubavi med Urško Gričarje in opatom Volbenkom Nefom. Po materi ima sila močno in sloko koščeno postavbo s silno voljo, ki je skupna poteza vsem Gričarjem, doseči za vsako ceno svoj cilj, ki so si ga postavili. Montagnani se to posreči. Po šolanju v Italiji je postal duhovnik, nato kaplan, si pridobil vplivne zveze, kar mu je kasneje pripomoglo do donosnih cerkvenih prebend in končno do novomeške proštije. »Po očetu je podedoval čezmerno nagnjenost do seksualnega izživljanja. To in še marsikaj drugega je končno pripeljalo do čističnega uživanja vseh zemeljskih dobrot in prav tako do umazanega spletkarjenja in zakrknjenega preganjanja protestantov, čeprav se je nekoč sam rinil mednje. Ta cerkveni dostojanstvenik, ki je bil v svojem bistvu pravi renesančnik in humanist v vulgarnem pome-

nu besede, je po prikazovanju Ilke Vaštevove oče šestero nezakonskih otrok. Pisateljica pa mu kljub senci, v kateri stoji in jo s svojim razbrzdanim življenjem le še povečuje, le pripizna neki čut za lepoto, za umetnost in znanost. Brez dvoma je Polidor de Montagna v »Gričarjih« izrazita postavba, psihološko zanimiv lik, o katerem bi se dalo še in še govoriti. Vsekakor pa je tak, kakršnega je pokazala Ilka Vaštev, življenjsko polnejši in prepričevalnejši mimo Detelovega v »Takšni so«.

Hrbenica vsa romana pa je nedvomno Jakob Gričar. Sin v boju za staro pravdo padlega Gasperja Gričarja si je s silno voljo in še večjo vztrajnostjo in nič manjšo prebrisanostjo in brezobzirnostjo znal ustvariti iz revščine kapital, ki ga je potem, ko se je povzpel v družbi, stalno povečeval in dejansko samo zanj živel. Ni se ustrašil prodati sestre Urške, samo da je čimprej postal svobodan in neodvisen od te ali one gospode. Z iznajdljivostjo pravega kmečkega, zdravega in v pridobitništvu usmerjenega razuma in nenehno delavnostjo se je dvignil do najuglednejšega meščana, ki je v Novem mestu uspešno trgoval, doma na Griču pa nič manj spretno kmetoval. Prebrisan je izbral domačo in tujo delavno silo. Jakob Gričar je lik žilavega in brezobzirno k svojemu cilju stopajočega

kmečkega — človeka-tlačana. Oklene se protestantizma nekaj zato, ker je na lastne oči videl moralno pokvarjenost katoliške duhovščine in njegovo silno zakoreninjenost v

Menih kot hotni kloštrski muc (ilustracija iz »Gričarjev«)

tostranskost, nekaj pa je podlegel modi svojega časa. Mislim, da resnično globok vernik ni bil ne v katolicizmu ne v protestantizmu, pa čeprav je prebiral in trgoval in skrival nemške in slovenske protestantske knjige. Jakobu je bila taka ali drugačna vera le ena najkrajših poti do njegovega cilja: ustvariti si v Novem mestu največjo trgovino, z njo pa ugled, vpliv in

Črnomaljske razglednice

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

CESTA

Več kot dve in pol leti je, odkar je bila tlakovana in na novo preurejena cesta od železniške postaje v mesto do velikega mostu na Dolbičih. Dela so trajala neprimerno dolgo, kot že včeraj v Črnomlju. Mislimo, da bo vsaj uspeh zadovoljiv, toda že brez sprehoda po tej cesti nas bridko razočara. Zaradi vodnih naprav je bila cesta potem, ko je bila že dograjena, že včeraj in na mestih mestnih razdrta. Nazaj je nihče ni pazljivo zadel in je bil tlak skozi vse poletje valovit in jama, ponekod pa so nastali celo jarki. Izpolni niso bili dovolj zasuti z gramozom, kako naj bi bile potem vstajajoče kocke? Tako so po črnomaljskem tlaku vozila močno poskakovala vse do nedavnega. Končno je v jeseni le nekdo poskrbel, da je bil tlak ponekod nekoliko popravljen in izravnane ter pokockane.

PROMETNI ZNAKI

Tudi v Črnomlju so prometni znaki postavljeni kar po pločnikih, seveda jih je največ v središču mesta. Kadar je večja gneča, je treba kar močno paziti, da ne butneš v ta ali oni stebel prometnega znaka ali celo v tablo, ko se umikaš ljudem. Gotovo bi se dalo tudi to postaviti leko drugače in bolj praktično.

ŠOFERJI

bi se lahko potrudili in na križiščih dajali znake. Včasih se mora pešec ali kolesar ustaviti, ko vidi, da prihaja na križišče avto, ne da bi vžgal signalne luči. Verjetno mislijo domači šoferji, da Črnomaljši ne poznajo avtomobilskih znakov, zato jih ne dajejo. Naj se tega ne navadijo preveč, ker jih bo drugod drago veljalo.

JAVNO STRANIŠČE

Mar bo res zgodovina pisala o njegovem nastanku? Saj ljudje več ne vedo, kdaj bi že

moralo biti odprto. Grajeno je bilo takrat kot cesta, toda, pravijo, kanalizacija ni dokončana. Za dela na tistem zidovju ni šlo samo nekaj tisočakov, temveč mnogo več. Ne bi vsaj enkrat pošteno dogradili, kar je začeto? Ni čudno, da se sliši med kmeti: »Tako visoke davke plačujemo, pa toliko stvari slušajo!«

KINO

Kdor je viden obiskoval filmske predstave po drugih krajih, bo v črnomaljski dvorani razočaran. Kako ne bi bil, ko ga slabo vedenje gledalcev moti, da ne more mirno slediti filmu. Vpiti otroci pri popoldanskih predstavah in prav neumestne pripombe ob posameznih prizorih so za Črnomaljši že kar značilne. Pa tudi večerne predstave niso boljše. Če je vsebina ljubezenska, potem ob vsakem objemu, kaj šele poljubu, donijo v dvorani grobe, včasih celo nesramne pripombe. Glasno cmokanje in večkrat grljenje smeh ob najbolj tragičnih prizorih spravljata gledalce v slabo voljo. Največ nemira delajo otroci. Posebno radi se postavljajo fantje, ki vse popoldne postavljajo, potem pa pridejo v kino povzročat nemir. Mar ne bi stariši strožje držali svojih mladoletnih otrok in se prej pozanimali, če je film primeren zanje ali ne.

Kino uprava naj bi v Dolenjskem listu redno obveščala ljudi o filmskih predstavah, če se je že ravno lotila tega nacija. Včeraj pa v Dolenjskem obveščevalcu tega ni bilo. Da sem šel skozi mesto s tako kritičnim očesom mi ni zametnil. Omenil sem stvari, ki so že dalj časa potrebne pozornosti. Črnomaljši je še vedno središče Bele krajine in mora biti vzgled drugim krajem v Beli krajini. In končno še — na napakah se učimo!

Suhokranjske „grče“

29. decembra lani smo pokopali najstarejšega moža iz županijske občine, Jerneja Črnomaljši. Rodil se je leta 1866 v Pijavi gorici. Po poklicu je bil zidar. Leta 1892 se je naselil v Gradencu, ker je bila žena iz Žužemberka, in od takrat stalno tu živel. Spridnim delom si je toliko prihranil, da si je kupil majhen vinograd in hišico. Skromno je živel s svojo družino. Pozna ga vsa Suha krajina, kot pridedga in poštenega delavca, še sedaj stoji

Tedenski koledar

Cetrtak, 31. januarja — Vanja Petek, 1. februarja — Ignac Sobota, 2. februarja — Marija Nedelja, 3. februarja — Blaž Ponedeljek, 4. februarja — Bojana Torek, 5. februarja — Agata Sreda, 6. februarja — Dora

KINO

»KRKA« — Novo mesto: Od 1. do 4. II. italijan. film »Kruh, ljubezen in ljubosumje« (II. del). Od 5. do 7. II. ameriški film »Ne bomo mi verjeli«.

Dol. JLA — Novo mesto: Od 1. do 4. II. ameriški film »Tarzan brani džunglo«. Od 5. do 8. II. ameriški film »Superman«.

Črnomelj: 5. in 6. II. nemški film »Tromba«.

Metlika: 2. in 3. II. madžarski film »Glavo kviku«. 6. II. francoski film »Edvard in Karolina«. Kostanjevica: 3. II. ameriški film »Borba na klancu«.

Črnomelj: 5. in 6. II. nemški film »Tromba«.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Dol. Toplice: 2. in 3. II. italijan. film »Vrtinca greda«. Trebnje: 2. in 3. II. angleški barvni film »Doktor v hiši«. Predstava v nedeljo ob 14. in 16. uri. Mokronog: 2. in 3. II. ameriški film »Afriška kraljica«.

OBVESTILA

Sprejemimo takoj 4 kvalificirane mizarje. Plača po tarifnem pravilniku podjetja Samsko stanovanje zagotovljeno. Interesanti nam pošljite pismene ponudbe na naslov: Splošno mizarstvo Dvor pri Žužemberku.

»Mirna« tovarna šivalnih strojev, prične v Trebnjem 4. februarja krojni in šivalni tečaj. Tečaj bo dopoldne in popoldne v gradu. Prijave sprejema tajništvo občine Trebnje.

OBVESTILA

Sprejemimo takoj 4 kvalificirane mizarje. Plača po tarifnem pravilniku podjetja Samsko stanovanje zagotovljeno. Interesanti nam pošljite pismene ponudbe na naslov: Splošno mizarstvo Dvor pri Žužemberku.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO

V času od 1. do 31. I. je bilo rojenih 8 deklet in 9 dečkov. Porokili so se: Juvane Stanislav, delavec iz Male Cikave, in Judež Viktorija, delavka iz Vel. Cikave; Novak Alojzij, kmetovalec iz Dolenjske vasi, in Iler Terezija, hči kmeti iz Dol. Teke; Hodec Jan, električar, in Sekula Franciška, trgovka, pomočnica, oboje iz Regerjeve vasi. Umrl ni nihče.

GOTNA VAS

Umrla je Uman Marja, užitarica, 72 let, iz Vel. Cerovec.

Občinska mladinska konferenca v Metliki

V nedeljo je bila v Metliki občinska mladinska konferenca, katere se je udeležilo nad 80 mladincev delegatov. Prisotna sta bila tudi sekretar občinskega komiteja ZK tov. Ivan Urh in sekretar okrajnega komiteja Ljudske mladine tov. Ludvik Kebe.

Konferenca je v celoti uspešna, saj so mladinci obravnavali različne probleme na katere naletijo pri svojem delu. Veliko so govorili o ideološki vzgoji kmetke mladine. Na koncu pa je bilo objavljen, da se bodo mladinci letu pri delu lepe uspehe, dalo še več možnosti za agilno delo mladinske organizacije.

S. D.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

Z občnega zbora novomeškega Partizana

(Nadaljevanje)

Poročilo o občnem zboru ne bi moglo biti popolno, če ne bi v njem obravnavali podatke o uspehu celotne in posameznih skupin, ki so v letošnjem letu, predvsem pa redne in posebne vadbe. Ti uspehi so bili doseženi na prireditvah in tekmovanjih in najprej na lokalnih. Nekaj tekmovalcev in prireditev je prišlo tudi s svojimi svojimi, nekateri pa se je udeležilo s svojimi tekmovalci.

OSNOVNA PANOJA JE TELOVADBA

Ze aprila lani sta skupini pionirjev in pionirke, sestavljali prof. Nuše Smerdu in prof. Draga Berglec tekmovali z zadovoljivim uspehom na republiškem prvenstvu in akademskih sestavih v Ljubljani.

Tivovo štetje v mesecu maju je društvo organiziralo na območju občine z vso natančnostjo. Stevilni tekači so disciplinirano izpolnili svojo dolžnost in predal štetje palico tekačem sosednje občine.

Društveno smučarsko in sankško tekmovanje v Straži

Partizan Straža je priredil v nedeljo, 20. januarja smučarsko tekmovanje v tekih in tekmovanje v sankanju. 27. januarja pa smučarsko tekmovanje v slalomu. V smučanju so tekmovali člani, mladinci in pionirji, v sankanju pa pionirji, pionirke ter moški in ženski pomladci. Tekmovanje je bilo gledalcev, saj je bilo toliko števila tekmovalcev res pravo presenečenje.

Rezultati tekmovalcev so bili naslednji:

1. Smučanje-teki:

Pionirji letnik 1947 in 1948 — na 1 km (4 tekmi): Schaffer Sasa 9.11, Vovk Branko 9.31, Suštar Bogo 10.27.

Pionirji letnik 1945-1946 — 1 km (3 tekmi): Aš Matevž 8.25, Lavrič Jože 8.39, Kavsek Leon 10.05.

Pionirji letnika 1943 in 1944 — 1 km (2 tekmi): Bavdek Peter 7.04, Falešinski Raj 7.21.

Mladinci do 15 let — 2,5 km (5 tekmi): Dular Uroš 12.50, Močnik Ivan 13.09, Bavdek Janez 14.37.

Mladinci nad 15 let — 2,5 km (4 tekmi): Sajevec Albin — 12.45, Dular Primož 13.15 in Kavsek Jože 14.20.

2. Sankanje:

Pionirke do 10 let — 200 m (11 tekmi): Vranter Irena 26 sek, Kulovec Zori 26 sek., Bele Marjanca 26,3 sek.

Pionirji do 10 let — 250 m (18 tekmi): Brus Metod 29 sek., Tisovec Jože 29,5 sek., Jordan Drago 30 sek.

Pionirji nad 10 let — 250 m (7 tekmi): Senica Branko 27 sek., Aš Martin 28 sek., Tisovec Leon 28 sek.

K. S.

Tekme tudi v Trebnjem

»Partizan« v Trebnjem je v nedeljo 27. januarja priredil društveno smučarsko tekmovanje. Nastopilo je 45 tekmovalcev. Tekmovanje so se udeležili tudi tečajniki, ki obiskujejo smučarski tečaj na Dobenu. Tekma je prisostvovala nad 200 gledalcev.

Doseženi so bili tak rezultati:

Smuk-pionirji: Lado Fortuna 17.2, Jože Cugelj 17.6, 3. Franc Slak 18.0.

Smuk-mladinci: 1. Alojz Florjančič 33.1, 2. Drago Rebernik 34.5, 3. Metod Išč 35.2.

Smuk-člani: 1. Janez Bukovec 39.4, 2. Jože Florjančič 42.1, 3. Zdravko Kunšič 42.5.

Slalom-pionirji: 1. Marjan Pavlin 21.6, 2. Jože Cugelj 21.6, 3. Lado Fortuna 21.6, 4. Lovro Zen 21.6.

Slalom-pionirke: 1. Marieta Pavlin 15.0, 2. Alojzija Bizjak 18.1, 3. Marija Petelin 20.4.

Slalom-mladinci: 1. Drago Rebernik 23.1, 2. Mirko Strmšček 25.2, 3. Mirko Černe 29.5.

Slalom-člani: 1. Zdravko Kunšič 25.5, 2. Janez Bukovec 24.4, 3. Jože Florjančič 36.6.

Alpska kombinacija-pionirji — 1. Jože Cugelj 38.6, 2. Lado Fortuna 39.1 in 3. Marjan Pavlin 39.7.

Mladinci: 1. Drago Rebernik 59.7, 2. Mirko Strmšček 1:05.2, 3. Alojz Florjančič 1:05.2.

Slani: 1. Zdravko Kunšič 1:38.0, 2. Janez Bukovec 1:13.8, 3. Jože Florjančič 1:20.7.

KAJ PA V OTOČJU OB KRKI?

10. januarja je bil v Otočju ob Krki občni zbor Partizana. Kot zastopnik okrajne zveze se ga je udeležil Jože Klemenčič iz Novega mesta.

Predsednik društva Ivan Grčar je otvoril občni zbor ter povedal nekaj ugodnih besed, iz katerih je bilo razvidno, da delo v društvu ni potekalo v najboljšem redu, kar je kriva nedelavnost vsi članov odbora.

V tajniškem poročilu smo slišali, da je precej manj članov kot prejšnjega leta in če bi šlo še tako naprej, bi društvo razpadlo. Predsednik je zato stanoje in tudi nepravilna organizacija dela.

Iz poročila načelnika smo zvedeli, da je delovala samo pionirska vrsta in to je nekaj časa.

NOVA NAHAJALISKA NAPE

Geologji menijo, da so v Dalmaciji in Istri precejšnja nahajališča nafte, ki bi jih lahko izkoriščali. To mnenje upirajo na ugotovitve raziskovanj na območju Ravni kotar in reke Zrnanje pri Zadru ter v Istri pri Rovinju, Sklepačo, da so v globokem skalovju na tem področju velike količine nafte, zato bodo z vrtnjanj nadaljevali.

Clani Prešernove družbe obnovite članarino za leto 1957!

Stirinaš dijakov in obrtnikov iz Črnomlja, se pod vodstvom učitelja telovadbe tov. Molika učijo smučati v Poljanah nad Skofjo Loko.

SMUČARSKI TEČAJ V POLJANAH

Tečajniki se zjutraj razdeli v dve skupini in odidejo na treninje, zlasti pridni so skakalci. Ti so domačinom pokazali, da Črnomaljši nimajo konkurence. Prvo tekmovalce je rodilo dobro rezultate: dijak 8. razreda gimnazije Bogo Urbas je s svojimi skoki zasenčil rekorderja iz Skofje Loke Zakoneliha in postavil nov rekord na 30-metrski skakalnici. Skoki so se 26 in pol metra. Prejšnji rekord je bil 27 m. Tudi drugi skakalec Zlatko Jurajevič ne skokni manj kot 26 metrov. Posebno se je po izkazal Cvetko Sotovec, ki je prvič v življenju skakal in zanesljivo pristal na daljavi 19 metrov.

LJUBITELJI NAMIZNEGA TENISA!

O namiznem tenisu (ping pongu) se bolj malo piše. Lani aprila je bil v Novem mestu ustanovljen Namiznoteniški klub Novo mesto. Kluba se ne borijo s težavami, ki spremljajo vso novo organizacijo. Je dalj časa le živoristi. Se na jesen, ko se pričeli treninji v gimnazijski telovadnici, je klub začel in danes že vključuje preko 30 članov, predvsem mladince in pionirje. Ker je zanimanje za to igro v Novem mestu veliko in ker se bodo v kratkem izločili pogoji za trening, se pričakuje še večji priliv članov.

Zimska prireditve Partizana v Novem mestu

V svoj delovni program Partizan redno vključuje tudi gojitev družabnosti, ki se v društvih razvija in najrazvitejša načina. Se najbolj so priljubljeni prireditve in zabavne prireditve s sponzorom ali brez sponzora. Partizanova zimska zabavna prireditve v Novem mestu je že tradicija. Letos bo v povprečnem obsegu 2. marca zasedanje v vseh prostorih Doma JLA.

KRONIKA NESREČ

Zabukovec Feliks, gozdni delavec iz Zalovč je s sekuro odsekaval dva prsta desne roke; Česarek Lojzka, hči kmetijskega tehnikarja iz Novega mesta, je pri smučanju padla in si poškodovala levo nogo; Gorše Anica, žena poslastičarja iz Zlatice, je padla in si poškodovala desno roko; Blaž Silvi, hčerka uslužbenca iz Novega mesta, je padlo ogledalo na glavo; Sandor Pajo, gozdni delavec iz Čvetišča, si je poškodoval prst leve roke; Matkovič Vilko, sin brivca iz Dol. Toplice, se je s sekuro ukekal v palec leve roke; Kurent Pavel, sin poslastice iz Kamenja, se je s sekuro ukekal v levo nogo; Marolt Jože, sin taparstva iz Otočja, se je s sekuro opeknil po desni nogi in trebuhu.

Uprava

»DOLENJSKEGA LISTA«

Znamka za 10 din

NOVO MESTO

poštni predal 33

Okoli 100 tekmovalcev na smučeh v Novem mestu

Lepo zimsko vreme je omogočilo, da se v nedeljo domačemu Partizanu organizirajo smučarskih tekem za klubske pravke. V soboto so se na Potokarjevo hribo pomerali člani in mladinci v smuku in slalomu. Pri vseh prireditvah je prisostvovala mladina Colnar, ki je v smuku dosegel boljši čas kot njegovi stariši tovariši. V slalomu pa je zmagal z zanesljivo vožnjo Černe pred Medetom.

Drugi dan so bili na Marofu teki, slalom in smuk za pionirje. Na startu se je zbralo okoli 60 tekmovalcev, ki so pokazali v posameznih vožnjah lep napredek. Nekateri najmlajši so nas presenetili in bi zaslužili res več pozornosti svojih staršev. Petletni Spiljerjev Boštjan se je drzno spustil po strmih bregu in seveda na koncu napravil piklo. Od lanskega leta je precej napredoval, če tako naprej. Pri ostalih pionirjih se je opazilo, da so smučarski učitelji precej priporočili, saj so pokazali več, kot bi človek pričakoval. Prihodnjo nedeljo se bodo klubski pravki igrali na okrajnem smučarskem prvenstvu v tekih in skokih.

Črnomlju ter alpskih disciplin na Dobenu pri Mirni. Upamo, da bodo novomeški smučarji na tem tekmovanju pokazali vse, kar zmorejo.

Rezultati tekmovalcev:

Smuk — mladinci: 1. Jože Colnar 29.9, 2. Jože Turk 35.5, 3. Vinko Bele 36.7.

Slalom — člani: 1. Marjan Sone 41.2, 2. Slavko Medič 48.0, 3. Jože Zorko 49.3.

Slalom — mladinci: 1. Jože Turk 50.4, 2. Vinko Bele 52.4, 3. Vili Pavlič 58.1, 4. Miša Furjan 59.9.

Skoki — člani: 1. Janko Golč (14.5, 15.5, 18.5), 2. Marjan Potrč (14.5, 15.0, 15.5), 3. Viktor Cujnik (11.0, 13.0, 10.5).

Skoki — mladinci: 1. Vinko Bele (11.5, 13.5, 14.0), 2. Bruno Koprivnik (12.0, 12.5, 12.5), 3. Peter Kopac (13.5, 13.0, 13.5).

Teki 5 km — člani: 1. Slavko Dokl 20.07, 2. Ivan Lah 20.52, 3. Viktor Cujnik 20.56.

Teki 5 km — mladinci: 1. Tone Darovec 16.57, 2. Ivan Berus 19.00, Ivan Hren 20.38.

Smuk — pionirji do 8 let: 1. Boris Golč 30.6, 2. Miro Berger 43.3, 3. Jože Udovc 46.7, 4. Danilo Miklavčič 50.2, 5. Milivoj Polan 51.0.

Smuk — pionirji do 10 let: 1. Jože Smerdu 31.2, 2. Tine Pavlin 34.9, 3. Slavko Spilhar 46.4, 4. Franček Smerdu 49.7, 5. Janez Prijatelj 49.9.

Smuk — pionirji do 14 let: 1. Jože Turk 27.3, 2. Jože Avsec 27.7, 3. Vili Pavlič 30.5, 4. Vandi Kastelic 35.5, 5. Stanko Lukšič 36.9.

Slalom — pionirji do 8 let: 1. Miro Berger 27.9, 2. Janez Benčina 31.1, 3. Danilo Miklavčič 31.2, 4. Marjan Kruljac 32.6, 5. Milivoj Polan 33.9.

Sestanek članov SZDL v Bršljinu

Obveščamo prebivalce terena Bršljin, da bo predvideni sestanek članov Socialistične zveze delovnega ljudstva v torek, 5. februarja 1957 ob 19. uri v dvorani zadrufnega doma v Bršljinu.

Odbor SZDL

NEKAJ O TRANSFUZIJI — PRENAŠANJU KRVI

Od ovnove do človeške krvi

Transfuzija je prenašanje krvi iz enega človeka v drugega, oziroma bolnik ali ponesrečenec sprejme kri zdravega človeka, ki mu prinese hranljivih tvarin in krvne telesce. Skoraj ni bolezni, pri kateri transfuzija ne bi blagodejno učinkovala, večkrat je pa to sploh edina rešitev (pri izgubi krvi, težkih operacijah itd.). Pri vsaki večji operaciji bolnik sedaj dobi vsaj pol litra krvi, pred operacijo ali med njo. So primeri, ko dobi bolnik ali ponesrečenec do pet litrov krvi. Krvodajalstvo, tudi pri nas ga že dobro poznamo, je danes med najčlovekoljubnejšimi dejanji do bližnjega, zlasti ker je mogoče odvzeti kri konzervirati in hraniti, je torej v primeru potrebe vedno pri roki in v dovoljnih količinah.

Transfuzija stara že 300 let

Seveda ne v današnji obliki. Prvo trasfuzijo je opravil francoski zdravnik Denis leia 1667. ko je nekemu bolniku vbrizgal kri — ovna. Ta bol-

proučeval kri in krvne serume. Ko je pomešal kri človeka z živalsko krvjo, je opazil pod drobnogledom, da se rdeča krvna telesca zbirajo v kepice, namesto da bi ostala ločena. Mešanje krvi dveh ljudi — njegove in asistentove — je imelo isti učinek. Ko je pomešal kri svojega asistenta in laboranta, so rdeča krvna telesca ostala povsem ločena kot v normalni krvi. Torej nimajo vsi ljudje enake krvi, je zaključil dr. Landsteiner. Kri nekaterih ljudi se med seboj »trpi«, drugih pa ne. Ta problem je temeljito obdelal in tako je nastala znanost o krvnih skupinah.

Sedaj vemo, da se kri posameznih ljudi razlikuje in da imamo štiri krvne skupine. Človek sme s transfuzijo dobiti le kri iste krvne skupine; če sprejme drugo, umre. Po teh odkritjih so transfuzijo spet začeli uporabljati in, ker so upoštevali krvne skupine, ni bilo nobenih resnih težav. Pač pa so bile tehnične težave. Za transfuzijo je moral da-

čena. Potrebna je bila nujna transfuzija. Ponesrečenec je pripadal redki krvni skupini in krvodajalca niso mogli najti. V hladilniku je pa bila shranjena kri prav te skupine, toda stara že tri dni in po tedanjih pojmih neuporabljiva. Ker ni bilo druge izbire, je dr. Judin uporabil to kri in bolnik se je tako opomogel, da so ga lahko operirali. Torej je bila kri še vedno uporabna. S tem odkritjem je nastala doba široke uporabe transfuzije, ki danes dan za dnem rešuje nesteto življenj.

Transfuzijska postaja tudi v Novem mestu

Čedalje večje potrebe in napredek sodobne medicine zahtevajo, da imamo krvodajalce in konzervirano kri vedno pri roki. Zato so uredili moderno

Transfuzija krvi konec XIII. stoletja

transfuzijsko postajo v novo-meški bolnišnici, o čemer bomo v kratkem poročali kaj več.

Po toči je prepozno...

»V moji nesreči bi mi pripadlo 20.000 dinarjev. Bil sem 5 let naročnik vašega lista in bi mi vsaj 10.000 din lahko priznali, da bi si poravnal stroške v bolnici, ki jih imam 26.350 dinarjev. Ker nisem bil nič za varovan, mi tudi socialna nič ne pomaga. Zelo mi je težko

vse trpeti, lahko bi mi vsaj 10 tisočaki pomagali. Čeprav sem bil za pol leta prepozen plačnik naročnine za vaš list, sem bil pa zelo vnet agitator lista, zato se mi zdi žalostno, ker moram zdaj po nesreči vse sam trpeti...«

Tako nam piše tov. J. P. iz

Suhe krajine, ki je lani po nesreči prišel pri mlačvi žita ob desno roko. Res, DOZ bi mu bil takoj izplačal 20.000 dinarjev, ker je postal 50-odstotni invalid. Toda — ko smo pregledali kartoteko naročnikov, smo ugotovili, da dolguje J. P. naročnino za pol leta nazaj. Na dan nesreče naročnine ni imel poravnane, zato je žal izgubil pravico na 20.000 dinarjev pomoči. Čeprav smo mu napisali posebno prošnjo na direkco DOZ v Ljubljani, tudi ta ne more preko predpisov.

Zal nam je, da v tem primeru našemu naročniku nismo mogli pomagati. Toda, že 5 let vedno znova in znova priporočamo: poravnajte naročnino vsaj za pol leta vnaprej! Mar veste, če se tudi vam ne bo pripetila nesreča? Nikomur je ne želimo; če je pa že tu, je nepričakovano pomoč dvakrat dobrodošla. Razmislite, če naročnine za prvo polletje 1957 za Dolenjski list še niste poslali!

Uprava lista

ZANIMIVOSTI

300 milijonov stopinj vročine in 10 sekund

Ko eksplodira atomska bomba se izoblikuje takozvana »ognjena žoga«. Temperatura te žoge je v trenutku eksplozije od 200 do 300 milijonov stopinj, toda v tisočinki sekunde se zmanjša za sto milijonov. Deset sekund po eksploziji se temperatura tako zniža, da ni več nevarna ljudem.

Vrtanje zob brez bolečin

Po treh letih preiskovanja in izpopolnjevanja so sedaj v zobni tehniki začeli uporabljati posebni sveder; ta sveder ne vrta zoba naravnost, ampak z zvokom, oziroma ultrazvokom. Ultrazvok je zvok, ki ga človeško uho sploh ne more slišati. V notranjosti svedra nastanejo zvočni valovi, ki trepetajo z brzino 29.000 nihajev na sekundo. Na zob se kane kaplja vode, pomešana z nevidno drobnimi delci aluminijevega oksida. Te kapljice vode primaknejo ultrazvočni sveder, pa se začne kaplja

delci v nji vrteti z velikansko brzino. »Ples« teh drobnih delcev v kaplji vrta zob. Zaradi izredne brzine vrtanja pacient sploh ne čuti bolečine.

Ameriški obračun Silvestrovega

Ob novoletnih praznikih je bilo na ameriških cestah do smrti povoženih 391 ljudi, 66 oseb je našlo smrt v ognju, 104 osebe pa so se smrtno ponesrečile na druge načine. Torej za praznike, odnosno ob praznikih 561 človeških življenj.

Ubogi Matic

Matic Slabič se je oženil že v zrelejših letih. Poročil je Mreto Zaletelko, ki je imela bajto in njivo. Matic se ga je bil navadil kukati, ko je kot krojač hodil v »šturo«.

Morda bi bil zakon srečen, če ne bi bilo v vasi gostilne. Tja jo je Matic večkrat pobrisal Mreti izpod nosa, doma je pa vrelo, ko se je okajen vrnil.

Mreta je imela težke roke in Matica je večkrat pošteno nabunkala. Nekega večera, ko se je spet »vzel« vrnil domov, je padalo še posebno učinkovito. Matic je slednjič srečno pobrisal skozi odprto okno in bežal do srede vasi, kjer je na križišču stalo znamenje. Vsedel se je pod križ, se ozrl na križanega in zmolił tole molitvico:

»Reveč si bil; bil si tepen, s trnjem kronan, na križ so te pribili, veliko si pretrpel, oženjen pa le nisi bil. V treh urah si vse prestal, jaz pa trpim že trideset let. Boga zahvali, da se nisi oženil, potem bi šele hudiča videl.«

Borš.

Samo člani Prešernove družbe dobje za 500 din 7 knjig. Člane vpisujejo vsi poverjeniki, knjigarne in uprave. Pohiute z vpisom!

Obisk pri miličnikih-študentih

Ste že slišali za novost, ki so jo konec decembra uvedli v Ljubljani? Gotovo ste, saj se je o tem pisalo po tudi sami ste vse to lahko videli, če ste zadnje tedne obiskali naše republiške glavno mesto. Prometnih miličnikov je bilo do sedaj odločno premalo, potrebo po njih pa iz dneva v dan naraščajo, ker se promet tudi na naših cestah, posebno pa v Ljubljani, hitro razvija in je že prišel v obdobje, ko je najnevarnejši. Da bi pridobili nove miličnike, se je Tajništvo za notranje zadeve OLO Ljubljana odločilo, da povabi na pomoč pri urejanju prometa študente ljubljanske univerze. Povz je padel na plodna tla. Zanimanje za ta poizkus (pravijo), da je edinstven na svetu) je bilo med študenti veliko in končno je zaradi izredno ugodnih pogojev sklenilo enoletne pogodbe preko 110 študentov in študentek. Mogoče boste začuden, kaj bodo s študentkami? Bodo tudi te stale na križiščih in usmerjale promet? Ne. Študent se je (razumljivo) malo priljavilo, čeprav hočejo tudi tu biti enakopravne z moškimi kolegi. Vsega tri ali štiri so se priljavile in delale bodo v administraciji, na cestah pa bomo zaskrbeli videli le njihove kolege.

Brez dvoma je zelo zanimiv poizkus, da pritegnemo navadne državljanke v neposredno izvrševanje nalog državne uprave in to celo

na zelo odgovornem in težkem področju. Temu bi lahko rekli »samoupravljanje v državni upravi«. Do sedaj se je poizkus odlično obnesel in ljudje kar ne morejo prebraviti novih miličnikov, ki imajo že lep ugled. Za primer naj bodo dnevi pred Novim letom, ko s podjetja in ustanove, posebno pa šoferji sami, gromadili različna darila na križiščih na posebna mesta, ki jih je določil Dedek Mraz. Baje so morali ob večerih z velikim avtomobilom pobirati novoletna darila, toliko jih je bilo.

deve. To so: pomanjkanje prometnih miličnikov, pomoč študentom ljubljanske univerze (v glavnem tistim, ki živijo v slabih življenjskih pogojih) in uredive odnosov med miličniki in študenti. Če analiziramo te vzroke, bomo videli, da so res tehtni. O prvem vzroku smo že govorili. Ta zaposlitev je tudi zelo ugodna oblika materialne pomoči siromašnim študentom, zato ni čudno, če se je prijaviło toliko Dolenjcev in Belokranjcev, saj je znano, da živijo v Ljubljani v slabših pogojih kot študentje iz ostalih

Tile so prišli v službo k LM in pravijo, da jim je prav všeč. Zdj bolj cenijo naporno in odgovorno delo ljudskih miličnikov.

TRIJE TEHTNI VZROKI

Mogoče bo naše bralce zanimal sestav nove miličniške čete. Nihče ne bo presenečen, če povemo, da je v četi največ študentov pravne fakultete. To je delo, ki je precej blizu njihovu bodočemu poklicu, pa že sedaj radi poskrbijo, da se predpisi (čeprav samo za promet na cestah) točno izpolnjujejo. Na drugem mestu so »ekonomisti«, nato sledijo študentje tehniške in pravne fakultete, na tretjem mestu pa študentje medicinske. Teh je najmanj, ker so precej obremenjeni s študijem.

Po sklenitvi pogodb so se prišli tečaji, kjer so natančno obdelali prometne predpise, poleg tega pa so imeli tudi nekaj praktičnih vaj. V tem času so dobili tudi nove uniforme, ki se, mimogrede povedano, prav nič ne razlikujejo od uniform ostalih miličnikov. Edini znak, ki jih loči od »profesionalcev«, je bel trak na ramenu, sicer so pa to oficirski uniforme, te da so brez činov. Slovesno so upeljali nove miličnike lani na Dan JLA, v centru Ljubljane — pred pošto. Četa novih miličnikov-študentov je z godbo in »generališabom« prikorakala pred pošto. Tu je govoril podpolkovnik LM Drenik, ki je tudi navedel glave vzroke odločitve Tajništva za notranje za-

delov Slovenije (nizke, nezadostne stipendije, težki življenjski pogoji starejših itd.). S to honorarno zaposlitvijo (po dve uri dnevno) si bo marsikdo opomogel, saj je plača na uro kar lepa (80 din). Tretji vzrok je napeto stanje in iskrenost mladih miličnikov. Znano je, da so imeli miličniki vedno največ posla s študenti, ki so jim včasih namerno nagajali. Zato upajo, da se bodo ti odnosi v bodoče izboljšali, kajti znani ljudski rek — »vrana vrani očja ne izključuje« — bo verjetno tudi v tem primeru držal.

VSI POHVALJO NOVO SLUŽBO

Za zaključek še o naših, dolenjskih miličnikih-študentih. Študentska klubka okraja Novo mesto se je prijaviło v novo službo 14 študentov, od tega 5 iz ožje Dolenjske in 9 iz Bele krajine. Na sestanku klubka, pa tudi na križiščih sem se menil z njimi. Vsi so zatrjevali, da se v novem, čeprav postatenskem poklicu, dobro počutijo. Sedaj ko je nastopil mraz, je zanje nekoliko težje, toda ker jih je več, se lahko mešajo na vsake pol ure — na križišču in pri peči, v Dal-Damnu ali kje drugje.

Hočevarjevega Tomaža iz Novega mesta sem ujel ravno na sprehodu po Cankarjevi cesti. Povedal mi je, da ni njihova naloga usmerjati promet samo na križiščih, ampak morajo skrbeti tudi za varen promet na ostalih glavnih in stranskih cestah. Vsekakor dve ali tri ulice, kjer palatirajo, imajo pa iste pravice in dolžnosti kot ostali miličniki.

S Stanetom Pečarjem iz Sečmice sem se pogovoril pred pošto, ko ga je »zamenjal njegov kolega iz tehnike. Povedal mi je, da sedaj še nimajo preveč dela, ker je promet pozimi manjši kot poleti. Seveda poleti se bo lahko uveljavilo znanje novih miličnikov, ko bo promet večji, ko bodo začeli prihajati tuji. Vsek študenti gotovo zna vsak enega ali dva tja jezika, zato bodo turisti iz drugih držav lahko hitro dobili potrebna pojasnila ali napotke. To bo velika pomoč našemu turizmu. Vsak prometni miličnik je »oborožen« z vodilcem po Ljubljani, zato ljudje sedaj kaj radi povprašajo za to ali ono ulico, če je ne poznajo. Ljubljana je velika in nihče si ne more zapomniti imen vseh ulic.

Seveda, govoril sem tudi z drugimi, s Kruljcem, Copom, Zugljem, Metelkom, Strmcem in ostalimi in vsi so pohvalili novo službo. Tudi za počitnice jih ni strah. En mesec bodo delali po šest ali osem ur dnevno, dva meseca pa bodo lahko na letovanju ali kje drugje. Finančno si bodo v zadnjem mesecu službe lahko precej opomogli. Tako bodo njihove počitnice lažje kot so bile do sedaj, ko ni bil počitek glavni cilj študenta, ampak nasplošno — garanje, da si prislužijo nekaj denarja za obliko, obutev in ostale potrebne potrebe. Študentsko življenje ni tako rožnato kot si marsikdo predstavlja, posebno zato ne, ker so le redki, katerih edina skrb je redno polaganje izpitov. Večina se mora poleg vsega boriti še za boljše življenjske pogoje. Z uvedbo študentske prometne milice bo marsikateremu revnemu študentu, ki je morda že vrzel puško v koruzo, močno pomagalo.

Fr. Mikec

OKROGLE

PISARNIŠKA

»Čujte vi: kaj se to pravi, da spite za pisarno mizo?«
»Oh, veste, ponoči se mi je sanjalo, da sem delal v naši pisarni, zato sedaj počivam.«

LOVSKI PSI MED SEBOJ

»In pomislite,« se baha sultan v pasji bratovščini, »lovimo zadnjič in jaz sem pograbil z zobmi kar šest zajcev hkrati!«

DVOGOVOR

»Kaj misliš, koliko so visoke tiste leste, ki slonijo ob hiši?«

»Čakaj, položiva jih na tla in izmeriva.«

»Figo! Saj me ne zanima, koliko so dolge, ampak koliko so visoke!«

COPATAR

»Veš, sedaj moram pa teči domov, da ženi skuham kosilo.«

»Kaj je bolna?«

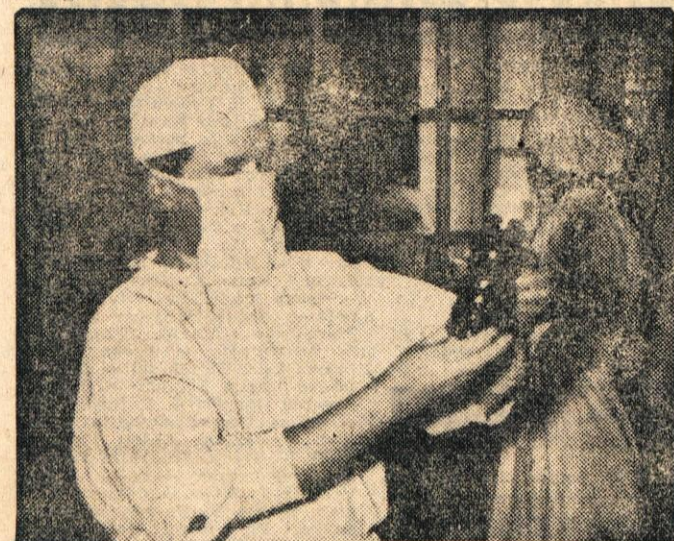
»Ne, lačna.«

ZA VAJO

Humorista Tuvaina je neko dekle prošlo, naj ji kaj napiše v spominsko knjigo. Tuvain, ki ni maral spominskih knjig, se je nazadnje le omeščal in napisal: »Nikoli ne laži!« Potem pa se mu je menda zadelo, da je prestrog in je pripisal: »Samo toliko, da ne prideš iz vaje.«

»Oh, kako lepe rožice! Res ne bi bilo treba!...«

Odvzeta kri — dragoceno zdravilo, ki ga sodobna medicina uporablja čedalje več in vedno uspešneje

nik je na srečo ostal živ, toda vse nadaljne take transfuzije so se nesrečno končale. Bilo je jasno, da so bolniki umrli zaradi vbrizgane ovnove krvi. Zdravnikom jo postalo jasno, da človek lahko sprejme vase le človeško kri. Vendar je tudi transfuzija s človeško krvjo bila večkrat smrtna, zato so jo povsem opustili. Sele z odkritjem učenjaka Landsteinerja leta 1901 je transfuzija dobila spet veljavo in bila postavljena na znanstveno osnovo.

Krvne skupine

Dr. Landsteiner je na Medicinski fakulteti na Dunaju

jalec krvi priti v bolnišnico, preiskati so morali njegovo krvno skupino, potem pa ob bolniški postelji jemati kri iz njegove žile in jo vbrizgavati v bolnikovo žilo. Krvodajalca pa ni bilo mogoče vedno najti o pravem času, zlasti ne v posebno nujnih primerih.

Leta 1914 pa je ameriški zdravnik Agote odkril, da se kri ne zgosti, če se ji doda raztopina natrijevega citrata. To je bil lep napredek, kajti sedaj so kri lahko odvzeli in konzervirali vsaj za nekaj ur, kot so mislili. Toda leta 1931 je profesor Judin, glavni kirurg neke moskovske bolnišnice, dobil ponoči hudega ponesre-

Tukaj odrežite

NAROČILNICA

Naročam 1 izvod tednika »DOLENJSKI LIST« na naslov:

Ime in priimek: _____

Poklic: _____

Kraj: _____

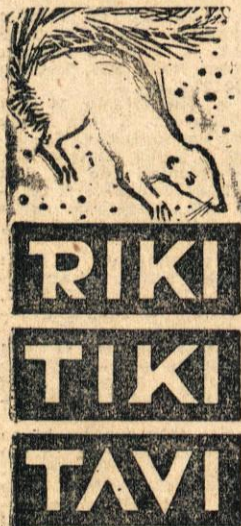
Pošta: _____

Casopis pošiljajte na gornji naslov od dne

naprej. — Naročnino bom redno plačeval po položnici — osebno — četrtletno — polletno — celoletno vnaprej (nepotrebno prečrtajte). Naročilnica velja do moje pismene odpovedi lista.

Dne _____

Istnoročni podpis

RIKI
TIKI
TAVI

41. Velika kača se je tedaj ozrla in zagledala na verandi jajce, ki ga je odložil Riki-tiki. »Oh, daj ga meni,« je zaprosila. Riki-tiki je pa vzel jajce med svoje šape in oči so se mu zalile s krvjo. »Kaj mi daš za svoje jajce? Za mlade kobre? Za poslednje svojega kačjega zaroda? Ostale že jedo mravlje, tam na gredici za melono!« Nagaina se je kakor blisk zasukala. Zaradi enega samega jajca je pozabila na vse drugo. In Riki-tiki je videl, kako je Tedyjev oče izgnal svojo močno roko, pograbil Tedyja za ramo in ga potegnil čez mizo na varno, kjer ga Nagaina ni mogla več doseči.

42. »Prevaril sem te! Ukani! Rik-ek-ek!« se je hehetal Riki-tiki. »Deček je že na varnem! Jaz, jaz sem tisti, ki je sinoči ubil tvojega Naga v kopalnici.« Začel je poskakovati z vsemi štirimi hkrati in v glavo blizu tal. »Metaj me je sem in tja, pa se me le ni mogel otresti. Poginil je, se preden ga je veliki mož presekaj na dvoje! Jaz sem ga pokončal! Riki-tiki-ek-ek! Naprej, Nagaina! Boj se z menoj! Ne boš dolgo vdovela!« Nagaina je zdaj spoznala, da je zamudila ugodno priložnost, da bi usmrtila dečka. Njeno jajce je še vedno ležalo med šapami Riki-tiki.

43. »Daj mi moje jajce, Riki-tiki,« je molodovala. »Daj mi mojega poslednjega mladca, pa odidem od tod in se nikoli več ne vrnem!« Nagaina je povsila glavo. Riki-tiki je odgovoril: »Res je, da prav kmalu pojdes od tod in da se nikoli več ne povrneš. V kratkem te bodo namreč vrgli k Nagu na smetišče! Boj se, velika kobra! Veliki mož je šel po puško. Boj se! In Riki-tiki je v pravilni razdalji poskočil okrog Nagaine. Njegove majhne oči so žarele kot ogelje. Kača se je zavrnila in svignila proti njemu. Vedno znova je napadala Riki-tiki in v vsakokrat ji je glava le zamolkito udarila ob slannata tla verande.

44. Naposled se je zvilja kakor pero v urli. Riki je zaplesal okrog nje, da bi ji prišel na hrbet, ona pa se je kar naprej sukljala. Slišati je bilo samo udarce njenega repa po slami, kot bi veter počil pred seboj suho listje. Kobrina jajce je še vedno ležalo na verandi. Riki-tiki je nanj že pozabil in Nagaina se mu je vsak hip bolj približevala, dokler ga ni nenadoma zgrabila s čeljustjo, zavila z njim proti stopnicam in od tam naglo kakor pušica odhitela na vrtno stezo. Na begu je švigala sem in tja, kakor šviga bič prek konjske grive. Riki ji je seveda sledil.